

Kocēnu novads: pašreizējās situācijas raksturojums un analīze

Gala redakcija

2014. gada decembris

Saturs

IEVADS	2
IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI	3
1. KOCĒNU NOVADA VIZĪTKARTE	4
2. METODOLOĢIJA	5
3. PLĀNOŠANAS DOKUMENTU ANALĪZE	6
3.1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam („Latvija 2030“).....	6
3.2. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam.....	7
3.3. Vidzemes plānošanas reģiona attīstības dokumenti	8
3.4. Kaimiņu pašvaldību ilgtspējīgas plānošanas dokumenti.....	10
3.5. Kocēnu novada teritorijas plānojums 2014.-2025. gadam: apdzīvoto vietu raksturojums	13
4. STATISTISKO DATU ANALĪZE	16
4.1. Novada teritorijas attīstības indekss.....	16
4.2. Sadarbība ar nacionālās un reģionālās attīstības centriem	17
4.3. Iedzīvotāji	18
4.4. Nodarbinātība un bezdarbs	20
4.5. Uzņēmējdarbība un tūrisms	22
4.6. Dabas resursi un ģeogrāfiskais stāvoklis.....	25
4.7. Sociālā drošība un veselības aprūpe	26
4.8. Izglītība	27
4.9. Kultūra un sports.....	29
4.10. Transports un infrastruktūra.....	30
4.11. Pārvalde un pašvaldības budžets.....	32
5. APTAUJU REZULTĀTI.....	35
5.1. Pašvaldības veiktā aptauja	35
5.2. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes ietvaros veiktā aptauja	38
5.3. IdejuTalkas rezultāti	40
Pozitīvās tendences	40
Negatīvās tendences.....	41
Novada priekšrocības	42
Kocēnu novada vīzija – 2030	43
6. SVID ANALĪZE	44
6.1. SVID analīze.....	44
7. SECINĀJUMI.....	46
7.1. Attīstības izaicinājumi.....	46
7.2. Novada specializācija.....	48
IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI.....	51

Ievads

Kocēnu novada pašreizējās situācijas apraksta un analīzes dokumentā apkopota informācija par Kocēnu novada situāciju un attīstības tendencēm laikposmā no 2008. līdz 2013. gadam. Dokumenta galvenais mērķis ir iegūt objektīvu un visaptverošu informāciju par novada līdzšinējo attīstību, izvērtēt to un izdarīt secinājumus par novada attīstības izaicinājumiem un specializācijas jomām. Pētniecības darbā identificētie izaicinājumi un specializācijas jomas veidoti ar mērķi izmantot tos novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izveidei.

Materiāla sagatavošanā izmantotā metodoloģija sastāv no:

- 1) valsts un reģionālā līmeņa un kaimiņu pašvaldību attīstības dokumentu analīzes ar mērķi iezīmēt attīstības ietvaru un izprast reģiona specializācijas iespējas;
- 2) kvantitatīvo datu – statistikas un aptauju rezultātu – salīdzinošas analīzes ar mērķi salīdzināt novada attīstību ar kaimiņu pašvaldību, Vidzemes reģiona un valsts attīstības līmeni;
- 3) kvalitatīvo datu – idejuTalku semināru – analīzes, apkopojot iedzīvotāju un pašvaldības darbinieku viedokļus un vīziju par novada tendencēm un attīstības iespējām.

No apkopotās informācijas – plānošanas dokumentu prioritātēm un definētajām specializācijām, statistikas datu un aptauju, kā arī idejuTalku informācijas – analīzes izriet izvirzītie novada attīstības izaicinājumi un specializācijas. Kā Kocēnu novada attīstības izaicinājumi identificēti

- 1) iedzīvotāju skaita sarukšana,
- 2) mazs vidusšķiras īpatsvars,
- 3) Valmieras tuvums,
- 4) dabas kapitāla ilgtspēja,
- 5) vāja novada identitāte.

Savukārt kā novada specializācijas jomas – nozares ar vislabākajiem priekšnoteikumiem stabilai, veiksmīgai izaugsmei – iezīmējas

- 1) funkcionālā specializācija – novads kā kvalitatīva dzīves vieta pilsētā strādājošajiem,
- 2) tūrisma specializācija – Kocēnu novads kā latviešu kultūras un dabas mantojuma bagāta teritorija,

- 3) pakalpojumu specializācija – aktīvās un pasīvās atpūtas pakalpojumi pilsētās un citās pašvaldībās dzīvojošajiem,
- 4) ekonomiskā specializācija – lauksaimniecība, apstrādes rūpniecība un kūdras ieguve.

Izmantotie saīsinājumi

CSP	Centrālā statistikas pārvalde
CVK	Centrālā vēlēšanu komisija
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
VKPAI	Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
VZD	Valsts zemes dienests

1.Kocēnu novada vizītkarte

Platība	498,1 km ²
Iedzīvotāju skaits	6759 (uz 01.01.2014. pēc PMLP datiem)
Iedzīvotāju blīvums	13 iedz./ km ² (uz 01.01.2013. pēc CSP datiem)
Iedzīvotāju skaita pieaugums	-0,9% (2014. gadā pret 2013. gadu pēc PMLP datiem)
Darbspējīgo iedzīvotāju īpatsvars	66,6 % (uz 01.01.2014. pēc PMLP datiem)
Nodarbinātība	Bezdarba līmenis uz 01.05.2014. – 6,4%, bezdarbnieku skaits - 260
Darba samaksa (neto)	EUR 432,50 (2013. gadā publiskajā un privātajā sektorā)
Ģeogrāfiskais novietojums	Atrodas Ziemeļvidzemē, robežojas ar Valmieras pilsētu, Alojas, Beverīnas, Burtņieku, Limbažu, Pārgaujas un Priekuļu novadiem
Attālums līdz valsts nozīmes attīstības centriem	No novada administratīvā centra Kocēniem līdz Valmierai – 11 km, Rīgai – 104 km, Jūrmalai – 131 km, Jelgavai – 146 km, Jēkabpīlij – 154 km, Rēzeknei – 189 km, Daugavpīlij – 242 km, Ventspīlij – 289 km, Liepājai – 318 km
Nozīmīgākie ceļi	A3 (E264) Rīga – Valmiera – Latvijas valsts robeža P11 Valmiera – Limbaži – Tūja, P16 Valmiera - Aloja
Administratīvais centrs	Kocēnu pagasta Kocēni
Apdzīvojuma struktūra	Novada nozīmes centrs – Kocēnu ciemats. Pagastu centri – Dikļi, Bērzaine, Zilaiskalns, Vaidava. Starp lielākajām apdzīvotajām vietām arī Rubenes ciems, Brandeļu ciems, Tožas, Beites, Dauguļu ciems.
Dabas resursi	Meža zeme – 22356,5 ha (45,0%), lauksaimniecībā izmantojamā zeme 18246,8 ha (36,7%)
Dabas aizsargājamās teritorijas	Novada teritorijā atrodas Gaujas Nacionālais parks un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts Dabas liegumu teritorijas: Augstroze, Viķvēnu purvs, Zilaiskalns Dabas pieminekļi: Antonu akmens, Dukuļu avoti, Dikļu muižas aleja, Patkula ala, Podzēnu aleja, Sietiņezis, Stoķu klintis
Lielākās upes un ezeri	Vaidavas, Mujānu, Zilūžu ezeri, Gauja, Briede, Mazbriede, Jumara
Lielākie uzņēmumi	Pēc 2013. gada apgrozījuma (dati: Lursoft): SIA „Silviko”, SIA „VTU Valmiera”, SIA „R.K.C.F. Renesanse”, SIA „Jaunsarmas”, SIA „Klasmann-Deilmann Latvia”
Kultūras pieminekļi	40 valsts un vietējas nozīmes kultūrvēsturisku pieminekļu, t.sk. Dikļu muižas pils, Rubenes luterāņu baznīca, Zilaiskalns ar Upurakmeni, Vaidavas pilskalns, pirmo latviešu dziedāšanas svētku norises vieta Dikļos u.c.
Teritorijas attīstības indekss	2013. gadā: 0,083 (35. vieta starp 110 Latvijas teritorijām)

2. Metodoloģija

Lai apkopotu informāciju secinājumu izdarīšanai, tika veikts izpētes darbs, kas sastāvēja no trim posmiem.

1) Plānošanas dokumentu analīze – prioritāšu un specializācijas ietvars

Darba ietvaros tika veikta divu nacionāla līmeņa plānošanas dokumentu - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam (Latvija 2030) un Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2013.-2020. gadam (NAP 2020) - , kā arī Vidzemes reģiona attīstības plānošanas programmas 2007.-2013. gadam analīze. Plānošanas dokumentu izpētes mērķis bija nodrošināt integrētu pieeju novada situācijas izvērtēšanai. Tika veikta arī novada kaimiņpašvaldību – Alojās, Beverīnās, Burtnieku, Limbažu, Pārgaujas, Priekuļu novadu un Valmieras pilsētas - plānošanas dokumentu analīze ar mērķi identificēt reģiona specializāciju un Kocēnu novada pašreizējo pozīciju.

2) Kvantitatīvā analīze – statistikas dati un aptauju rezultāti objektīvam pārskatam

Pētījuma kvantitatīvajā daļā tika apkopoti statistikas dati par Kocēnu novadu. Iegūtie rezultāti salīdzināti ar kaimiņnovadu un Vidzemes reģiona un valsts rādītājiem, lai iegūtu objektīvu pārskatu par novada pašreizējo attīstību un novērtētu pastāvošās tendences. Izmantoti 2008.-2013. gada statistikas dati, kas iegūti no Centrālās statistikas pārvaldes, Nodarbinātības valsts aģentūras, Lursoft, Valsts zemes dienesta u.c. iestāžu datubāzēs un novadu 2012. gada pārskatos iekļautās informācijas.

Kvantitatīvajā daļā tika analizēti arī divu novada iedzīvotāju aptauju rezultāti:

- 2013. gada nogalē Kocēnu novada pašvaldības veiktās aptaujas rezultāti (60 respondenti),
- 2014. gada maijā un jūnijā veiktā novada iedzīvotāju aptauja ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes ietvaros (53 respondenti).

3) Kvalitatīvā analīze – idejuTalkas iedzīvotāju viedokļu, interešu un vēlmju noskaidrošanai

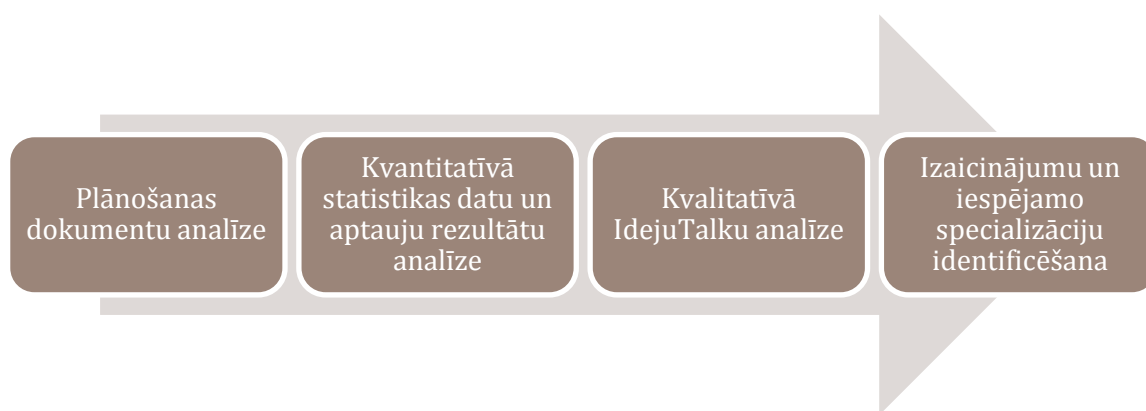
2014. gada 9. jūnijā notika Kocēnu novada pašreizējās situācijas apraksta dokumenta izstrādes posmam paredzēta novada iedzīvotāju ideju talka. Tajā dalībnieki darbojās piecās darba grupās, identificējot novada pozitīvās un negatīvās attīstības tendences, nosakot novada priekšrocības pār citām reģiona teritorijām, kā arī izvirzot novada attīstības vīziju un stratēģiskos mērķus. IdejuTalka ir Latvijā 2009. gadā radīta un vairāk

nekā 170 pasākumos pārbaudīta koprades semināru metode, kura ļauj pilnībā izmantot dalībnieku zināšanas, idejas un intuīciju kāda svarīga jautājuma risināšanā.

Izaicinājumu un specializācijas noteikšana

Pēc plānošanas dokumentu, kvantitatīvo un kvalitatīvo datu analīzē iegūtās informācijas apkopšanas un tendenču iezīmēšanas tika izdarīti secinājumi par novada attīstību ietekmējošiem faktoriem, veicot SVID (stipro un vājo pušu, iespēju un draudu) analīzi. Secinājumi tika strukturēti divos blokos, izvirzot novada attīstības izaicinājumus un specializācijas jomas.

Attēls nr. 1. Izpētes darba posmi

3.Plānošanas dokumentu analīze

3.1.Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam („Latvija 2030“)¹

„Latvija 2030” prioritātes: cilvēkkapitāla, ekonomikas un vides attīstība

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam („Latvija 2030”) pasūtījusi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Tā izstrādāta no 2007. līdz 2010. gadam ar uzdevumu iezīmēt valsts attīstības vadlīnijas un telpisko perspektīvu laika periodam līdz 2030. gadam. 2010. gadā „Latvija 2030” apstiprināta Saeimā un kļuvusi par galveno valsts plānošanas dokumentu ar likuma spēku, kuram atbilstoši jāveido visi turpmākie attīstības plānošanas dokumenti. „Latvija 2030” valsts attīstībai kopumā izvirzītas 7 prioritātes: 1) ieguldījumi cilvēkkapitālā, 2) paradigmas maiņa izglītībā, 3) inovatīva un ecoefektīva ekonomika, 4) daba kā nākotnes kapitāls, 5) telpiskās attīstības perspektīva, 6) inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība, 7) kultūras telpas attīstība.

¹ http://www.pkc.gov.lv/images/LV2030/Latvija_2030.pdf

Saskaņā ar „Latvija 2030” telpiskās attīstības perspektīvu, Kocēnu novads atrodas starp diviem reģionāla līmeņa attīstības centriem - Cēsīm un Limbažiem- , un nacionāla līmeņa attīstības centru Valmieru. Kocēnu novadu šķērso starptautiskas nozīmes transporta koridors E264 (Jehvi - Tartu - Valga - Valka - Valmiera – Inčukalns). Novada teritorijā saplūst dabas aizsardzības, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju koncentrācijas telpa un lauku attīstības telpa, kas izceļ teritorijas nozīmi kā unikālu, reģionālo un nacionālo identitāti veidojošas vērtības saturošu un kā teritoriju ar valsts ekonomikas attīstībai būtiskiem resursiem (lauksaimniecības zeme, meži, ūdeņi, derīgie izrakteņi). Kā pilsētai blakus esoša teritorija Kocēnu novads atrodas aktīvā lauku un pilsētas mijiedarbības areālā. Pilsēta tajā kalpo kā atbalsta centrs lauku reģionam, noieta tirgus lauksaimniecības produkcijai un darbavietu nodrošinātājs, savukārt lauki nodrošina rekreācijas un lauku tūrisma iespējas, kā arī kvalitatīvu dzīves telpu pilsētās strādājošajiem.

3.2. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam²

NAP2020 fokuss – ekonomikas izaugsme

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam (NAP2020) veidots ciešā sasaistē ar „Latvija 2030” stratēģiju un "Nacionālo reformu programmu stratēģijas "ES2020" īstenošanai". NAP2020 izstrādi un īstenošanu koordinē Pārresoru koordinācijas centrs. Tas ir hierarhiski augstākais vidēja termiņa plānošanas dokuments, kas nosaka būtiskākās termiņa prioritātes, mērķus un to sasniegšanas rādītājus.

NAP2020 centrā ir Ministru kabineta noteiktais vadmotīvs „Ekonomikas izaugsmi”, un saskaņā ar to izvirzītas NAP2020 3 galvenās prioritātes, kam savukārt pakārtoti rīcības virzieni un uzdevumi:

- 1) „Tautas saimniecības izaugsme”, kas fokusējas uz ekonomikas izaugsmi un izcilas uzņēmējdarbības vides radīšanu;
- 2) „Cilvēka drošumspējas stiprināšana” – sabiedrības rīcībspējas un labklājības stiprināšana;

² http://www.pkc.gov.lv/images/NAP2020%20dokumenti/20121220_NAP2020_Saeim%C4%81_apstiprin%C4%81ts.pdf

3) „Izaugsmi atbalstošas teritorijas” – efektīva resursu izmantošana, telpiskās struktūras sasaiste ar ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi un investīciju piesaistīšana.

NAP2020 iezīmē pašvaldību atbildības valsts izaugsmes nodrošināšanā

Vietējais jeb pašvaldību līmenis ir būtiska NAP2020 īstenošanā iesaistītā puse. Tās noteiktas kā atbildīgās vai līdzatbildīgās institūcijas vairāku uzdevumu veikšanā un arī finansēšanā, līdz ar to ieskicējot vietējā līmeņa plānošanas dokumentos iekļaujamās attīstības virzienus un nepieciešamību pēc tiem pakārtota pašvaldības budžeta veidošanas.

Tabula nr. 1. NAP 2020 prioritātes un to rīcības virzieni

Prioritāte	Rīcības virzieni
Tautas saimniecības izaugsme	Augstražīga un eksportspējīga ražošana un starptautiski konkurētspējīgi pakalpojumi
	Izcila uzņēmējdarbības vide
	Attīstīta pētniecība, inovācija un augstākā izglītība
	Energoefektivitāte un enerģijas ražošana
Cilvēka drošumspeja	Cienīgs darbs
	Stabili pamati tautas ataudzei
	Kompetenču attīstība
	Vesels un darbaspējīgs cilvēks
	Cilvēku sadarbība, kultūra un pilsoniskā līdzdalība kā piederības Latvijai pamats
Izaugsmi atbalstošas teritorijas	Ekonomiskās aktivitātes veicināšana reģionos – teritoriju potenciāla izmantošana
	Pakalpojumu pieejamība līdzvērtīgāku darba iespēju un dzīves apstākļu radīšanai
	Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana

3.3. Vidzemes plānošanas reģiona attīstības dokumenti

Vidzemes reģiona vērtības: iedzīvotāji, mežsaimniecība, kultūrvēsturiskais mantojums

Saskaņā ar izdevumu „Latvijas reģionu ekonomikas attīstības perspektīvas un virzieni”, ko sadarbībā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju un Latvijas plānošanas reģioniem izstrādājis Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts, Vidzemes kā reģiona galvenās pamatvērtības ir

- dažādu paaudžu iedzīvotāji, to intelektuālais potenciāls un ekonomiski aktīvie iedzīvotāji kā saimnieciski aktīvākā daļa, kas veido darba spēka resursus reģionā;

- meža zeme un koksnes krāja reģionā, kas pozitīvi ietekmē un veicina mežsaimniecības un kokapstrādes nozares attīstību;
- Vidzemes ainavas un unikālas dabas teritorijas, tai raksturīgā lauku apdzīvojuma struktūra, tradīcijas un bagātais kultūrvēsturiskais mantojums, kas nodrošina kvalitatīvu dzīves vidi reģionā.³

Prioritātes: infrastruktūras, ekonomikas, cilvēkresursu un lauku attīstība

Šī dokumenta tapšanas brīdī vēl tiek izstrādāta Vidzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030. gadam. Iepriekšējā perioda Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2007.-2013. gadam pauda šādu reģiona vīziju: *Vidzeme ir dinamisks, konkurētspējīgs Eiropas Savienības reģions ar daudzveidīgu dabas un kultūrvēsturisko mantojumu un attīstības potenciālu. Reģiona iedzīvotājiem ir pieejami visi nepieciešamie resursi kvalitatīvas dzīves darbības nodrošināšanai un viņi rod savai kvalifikācijai un personīgās izaugsmes interesēm atbilstošas darba un izglītības iespējas.*⁴

Saskaņā ar vīziju programmā tika izvirzītas 4 Vidzemes reģiona stratēģiskās prioritātes un tām atbilstošu pasākumu sfēras, ar kurām saistībā attīstība jāplāno arī vietējām pašvaldībām:

Attēls nr. 2. Vidzemes plānošanas reģiona stratēģiskās prioritātes un īstenojamie pasākumi. Avots: VPR attīstības programma 2007.-2013. gadam

**INFRASTRUKTŪRAS UN
PAKALPOJUMU ATTĪSTĪBA**

- Transporta infrastruktūra
- Vides infrastruktūra
- Izglītības infrastruktūra
- Enerģētikas infrastruktūra
- Veselības aprūpes infrastruktūra
- Sociālās palīdzības un pakalpojumu infrastruktūra
- Kultūras infrastruktūra
- Sakaru infrastruktūra
- Kultūrvides saglabāšanai un atjaunošanai nepieciešamā infrastruktūra
- Bioloģiskās, ainavu daudzveidības un dabas teritoriju saglabāšanai un atjaunošanai nepieciešamā infrastruktūra
- Dzīvojamā fonda/mājokļu infrastruktūra

³ http://www.vidzeme.lv/upload/lv/Teritorijas_planojums/RegEkonAttPersp_10_11.pdf

⁴ http://www.vidzeme.lv/lv/attistibas_programma/

**EKONOMISKĀ ATTĪSTĪBA,
KONKURĒTSPĒJAS
PALIELINĀŠANA UN VIRZĪBA UZ
ZINĀŠANU IETILPĪGU EKONOMIKU**

- Uzņēmējdarbības attīstības veicināšana
- Zinātniskās infrastruktūras modernizācija
- Zināšanu ietilpīgas, inovatīvas ekonomiskās aktivitātes paaugstināšana

**CILVĒKRESURSU ATTĪSTĪBA
UN NODARBINĀTĪBAS
PAAUGSTINĀŠANA**

- Izglītības kvalitātes un pieejamības nodrošināšana
- Mūžizglītības attīstība
- Nodarbinātības līmeņa paaugstināšana
- Darba tirgus izpēte un darba tirgus vajadzībām atbilstošu apmācību nodrošināšana
- Iedzīvotāju sociālās iekļaušanās veicināšana
- Administratīvās kapacitātes stiprināšana

LAUKU ATTĪSTĪBA

- Netradicionālās lauksaimniecības attīstība
- Lauksaimniecības attīstība
- Vietējo un kopienu iniciatīvu attīstīšana
- Ar lauksaimniecisko darbību saistīto pētniecisko un atbalsta institūciju darbība attīstība

3.4. Kaimiņu pašvaldību ilgtspējīgas plānošanas dokumenti

Prioritātes: cilvēki, dzīves vide, ekonomikas, infrastruktūras un tūrisma attīstība

Kocēnu novads robežojas ar Valmieras pilsētu un Alojas, Beverīnas, Burtnieku, Limbažu, Pārgaujas un Priekulļu novadiem. Iepriekšminētās pašvaldības ir izstrādājušas vietējā līmeņa īsā, vidējā un ilgtermiņa plānošanas dokumentus, nosaucot savas attīstības prioritātes un pozicionējot sevi reģionālā un nacionālā līmenī. Alojas un Limbažu novadi ir Rīgas plānošanas reģiona teritorijā, bet pārējie novadi un Valmieras pilsēta, tāpat kā Kocēnu novads, atrodas Vidzemes plānošanas reģionā.

Kocēnu novada kaimiņnovadi „Latvija 2030” telpiskās attīstības perspektīvas kontekstā atrodas dabas aizsardzības, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju koncentrācijas telpā un lauku attīstības telpā. Atbilstoši tiem iezīmējas arī novadu stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa prioritātes, kurās teju visi novadi akcentē ekonomikas attīstību un ilgtspējīgu un labiekārtotu dzīves vidi, kā arī sabiedrības attīstību un labklājību.

Kaimiņpašvaldību vidū atsevišķi izceļama Valmieras pilsēta kā nacionāla līmeņa attīstības centrs. Ņemot vērā, ka līdz ar to Valmieras pilsēta funkcionē arī kā atbalsta punkta apkārtējām lauku pašvaldībām, tās stratēģiskie mērķi aptver plašu spektru sociāli un ekonomiski nozīmīgu jomu. Ciešas saiknes ar nacionālo attīstības centru apzinās arī Valmierai blakus esošie novadi, akcentējot pilsētas tuvuma priekšrocības, un

pozicionējot sevi kā sadarbības partnerus ar Valmieras pilsētu ekonomikas un izglītības jomā, kā arī nodrošinot sakārtotu dzīves telpu pilsētā strādājošajiem.

Tabula nr. 2. Kocēnu novada kaimiņpašvaldību attīstības dokumentu kopsavilkums

Pašvaldība	Stratēģiskie mērķi	Ilgttermiņa prioritātes	Informācijas avots
Valmieras pilsēta	1) Ekonomikas augšupeja, 2) Augstas kvalitātes izglītība, 3) Mazaizsargāto grupu atstumtības mazināšana, 4) Veselīga sabiedrība, 5) Sociāli aktīvi un kultūrizglītoti iedzīvotāji, 6) Inženiertehnisko pakalpojumu nodrošinājums, 7) Ilgtspējīga un līdzsvarota vides attīstība.	Uzņēmējdarbība, cilvēka labklājība, infrastruktūra, daba	Valmieras pilsētas sociāli ekonomiskās attīstības programma 2008.-2014. gads
Alojas novads	(Vidēja termiņa SM) 1) Kvalitatīvu pakalpojumu pieejamības nodrošināšana novada iedzīvotājiem; 2) Sakārtota un pievilcīga vide; 3) Efektīva pārvalde un attīstīta uzņēmējdarbības vide.	Kvalitatīvu pakalpojumu pieejamības nodrošināšana novada iedzīvotājiem Sakārtota un pievilcīga vide Efektīva pārvalde un attīstīta uzņēmējdarbības vide	Alojas novada attīstības programma 2013.-2019. gadam
Beverīnas novads	1) Daudzveidīga un mūsdienīga ekonomika; 2) Sociāli atbildīga un izglītota sabiedrība; 3) Ilgtspējīga vide un teritorija.	Sociālās ekonomikas attīstība, izglītota un sociāli saliedēta sabiedrība, ilgtspējīga attīstība	Beverīnas novada integrētā attīstības programma 2012.-2018. gadam
Burtnieku novads	1) Sociāli vienota un aktīvai ģimenes dzīvei pievilcīga teritorija; 2) Pašpietiekama un Baltijas telpas mērogā konkurētspējīga novada vietējā ekonomika sasaistē ar Valmieras pilsētu; 3) Vides resursu ilgtspējīga izmantošana un integrācija vietējā un reģionālā ikdienas dzīvē	Cilvēkresursu attīstība, ekonomiskā attīstība, telpiskā attīstība – ilgtspējīgas dzīves vides veidošana	Burtnieku novada attīstības programma 2012.-2018. gadam
Limbažu novads	1) Radošs, inovatīvs, izglītotš, veselīgs iedzīvotājs; 2) Uzņēmējdarbību atbalstoša un veicinoša vide; 3) Ilgtspējīga attīstība un sakārtota dzīves vide	Cilvēkresursu attīstība un to dzīves kvalitātes paaugstināšana, uzņēmējdarbības vides attīstība, sekmējot konkurētspējīgu un ar augstu pievienoto vērtību uzņēmējdarbību, Vides ilgtspējīga attīstība, saglabājot novadam raksturīgo dzīves vidi un apdzīvojuma struktūru	Limbažu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030. gadam

Pārgaujas novads	1) Izglītota un sabiedriski aktīva vietējā sabiedrība; 2) Pilnvērtīga un pieejama dzīves vide; 3) Novada attīstību veicinoša ekonomiskā vide	IP1 Formālā, neformālā izglītība un tradīcijas IP2 Dabas resursi un ekoloģija IP3 Tūrisms un ražošana	Pārgaujas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2035. gadam
Priekuļu novads	1) Izglītota, radoša, labklājīga un tradīcijām bagāta vietējā sabiedrība; 2) Labiekārtota, sociāli atbalstoša un pieejama dzīves vide; 3) Augstas kvalitātes pārvaldība, moderna un inovatīvām idejām apveltīta pašvaldība; 4) Dažādota uzņēmējdarbība, sekmēta ražošana, nodrošinātas darbavietas, izmantojot augstas tehnoloģijas un sekmēta e-novada izveide Latvijas mērogā	Nodrošināta pašvaldība ar izglītības ieguves iespējām dažāda vecuma iedzīvotājiem, sporta, kultūras iestāžu nodrošinājums un sabiedrības iesaiste pašdarbībā, sakārtota tehniskā infrastruktūra, nodrošināta komunikācija un labas attiecības starp pašvaldību un vietējo sabiedrību, uzņēmējdarbības vides attīstības veicināšana	Priekuļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030. gadam

Specializācija: lauksaimniecība, mežsaimniecība, tūrisms

Kocēnu novada kaimiņu teritoriju specializācijā var identificēt gan kopsakarības, gan atšķirības. Ņemot vērā novadu ģeogrāfisko tuvumu, kopsakarības galvenokārt vērojamas jomās, kas saistītas ar dabas resursu izmantošanu, piemēram, lauksaimniecība, mežsaimniecība un mežizstrāde, kuru attīstīšanā resursu faktoram ir visbūtiskākā loma.

Līdzīgi viena no prioritārajām jomām pašvaldību specializācijās atvēlēta arī tūrismam, īpaši lauku un kultūrvēsturiskā mantojuma tūrismam. Arī tas saistīts ar pieejamo dabas resursu izplatību un Kocēnu novada apkaimes teritorijas kultūrvēsturisko attīstību un simbolisko nozīmi Vidzemes novada un nacionālā mērogā. Lai arī pašvaldību radniecīgās specializācijas rada sīvas konkurences draudus, tajā pašā laikā to var uzlūkot kā potenciālu starpnovadu sadarbībai, kas var veicināt novadu konkurētspēju reģionālā un nacionālā mērogā, sekmēt izaugsmi un attīstības dokumentos nosprausto mērķu sasniegšanu.

Tāpat arī jāpiemin, ka, ievērojot apkaimes viendabību, novadi, kuru teritorijā ir specifiski resursi vai infrastruktūra, apzinās tos kā iespēju izcelt savu unikalitāti. Strādājot pie to uzturēšanas un attīstīšanas, novadi saskata iespēju nostiprināt savu

atpazīstamību reģionālā, nacionālā un arī starptautiskā mērogā – piemēram, Burtnieku novads ar Burtnieku ezeru, Alojās un Priekuļu novadi ar sporta infrastruktūru.

Tabula nr. 3. Kocēnu novada kaimiņpašvaldību specializācijas

Pašvaldība	Specializācija
Valmiera	Izglītība, zinātne, radošums, ražošana, kultūra
Alojas novads	Rekreācija, aktīvā atpūta, futbols
Beverīnas novads	Tūrisms, kultūrvēsturiskais mantojums
Burtnieku novads	Lauksaimniecība, dārzniecība, sporta infrastruktūra
Limbažu novads	Lauksaimniecība, pārtikas rūpniecība, mežizstrāde, kokapstrāde
Pārgaujas novads	Lauksaimniecība, tūrisms, kūdras ieguve
Priekuļu novads	Lauksaimniecība, sporta infrastruktūra

3.5. Kocēnu novada teritorijas plānojums 2014.-2025. gadam: apdzīvoto vietu raksturojums⁵

Bērzaine

Bērzaines ciems ir Bērzaines pagasta lielākā apdzīvotā vieta un pagasta centrs ar 272 iedzīvotājiem, kas ir 43% no visiem pagasta iedzīvotājiem. Bērzaines ciems ir veidojies ap Burtnieku jauno muižu, kas dibināta ap 1639. gadu. No Burtniekiem atdalītās zemes nosauktas par Jaunburtniekiem, tai skaitā arī muiža un pagasts. Kolhoza laikā Bērzainē uzbūvētas vairākas trīsstāvu daudzdzīvokļu mājas, administratīvā ēka, ēdnīca, veikals un bērnu dārzs. No muižas ēkām vairs maz kas saglabāties un pašreiz Bērzaines centru veido daudzdzīvokļu māju un sabiedrisko ēku apbūve, ko iezīmē aleja. No centra gar autoceļu V193 Matīši-Bērzaine-Rubene virzienā uz Jaunburtniekiem izveidojusies savrupmāju, pārsvarā Līvānu tipa māju apbūve.

Bērzainē pašlaik ir šādas publiskās un pakalpojumu iestādes: pagasta pārvalde, tautas nams, bibliotēka, pasta nodaļa, medpunkts, veikals. Jaunburtniekos, kas ir otra lielākā pagasta apdzīvotā vieta, 5 km attālumā no Bērzaines atrodas Jaunburtnieku pamatskola ar internātu. Trešā lielākā apdzīvotā vieta pagastā ir Vākšēni, kur apbūvi pārsvarā veido Līvānu tipa mājas.

⁵ Avots: Kocēnu novada teritorijas plānojums 2014.-2025.gadam. Pieejams: http://www.valmrajs.lv/upl_files/1_Pask-raksts_jaunais.pdf

Dikļi

Dikļi ir gan lielākā Dikļu pagasta apdzīvotā vieta (437 iedzīvotāji) gan nozīmīgākais novada kultūras centrs, jo Dikļu vārds ir nesaraujami saistīts, ar latviešu teātra un Dziesmu svētku pirmsākumiem.

Dikļu ciema apbūve ir lineāri attīstījusies gar autoceļu V166 Valmiera-Dikļi-Augstroze, kas veido ciema galveno ielu un centrālo kompozicionālo asi. Gar to izveidojusies Dikļu ciema centrālās daļas apbūve, ko austrumu daļā noslēdz Dikļu pils, kā kompozīcijas galvenais akcents.

Ciemam nav izteikta kompakta centra, bet ir vairāki sabiedriskās dzīves mezglu punkti, ko vienotā struktūrā apvieno galvenā iela. Ciema rietumu galā atrodas Dikļu pamatskola un luterāņu baznīca, vidusdaļā – bērnudārzs. Gar ielu galveno virknējas vairāki veikali, doktorāts, pagasta pārvalde, pasta nodaļa un kultūras nams. Nozīmīgs telpiskas struktūras elements ir Mazbriedes upe un Zundas upe, kas kopā ar dīķiem, parku un apstādījumiem veido plašas rekreācijas un publiskās ārtelpas teritorijas. Tās ir ļoti nozīmīgas Dikļu ciema vērtības, it īpaši tādēļ, ka šīs vietas nav apbūvētas un ir saglabāta brīva pieeja ūdeņiem. Dikļos dzīvojamā apbūve lielākoties izvietota pamīšus ar publiskām ēkām, dominē savrupmāju apbūve. Kompaktāk apbūvēta ir ciema austrumu daļa, abpus galvenajai ielai.

Apbūvei ir jaukts rakstus, nav lielu monofunkcionālu teritoriju. Ražošanas un tehniskās apbūves teritorijas izvietotas Dikļu ciema perifērijā - ciema dienvidaustrumu un dienvidrietumu pusē, un ziemeļu daļā, attālāk no centra. Šo teritoriju izmantošanas efektivitāte ir samērā zema, un nākotnē tās ir perspektīvas attīstības vietas.

Dauguļi

Dauguļu ciemā ir 151 iedzīvotājs. Ciemam nav izteikta centra, apbūvi veido pārsvarā individuālās dzīvojamās mājas. Daudzdzīvokļu māju apbūve izvietota pie autoceļa P11 Kocēni-Limbaži-Tūja un nav telpiski saistīta ar pārējo ciema daļu, pa vidu tām ir plašasneapbūvētas lauksaimniecības zemju teritorijas. Dauguļos nozīmīgākā publiskā iestāde ir Dauguļu speciālā internātpamatskola. Ciemā ir ražošanas teritorijas un lielas neapbūvētas teritorijas, kas kopā ar izdevīgo novietojumu varētu kļūt par attīstību veicinošu faktoru.

Kocēni

Kocēni ir novada administratīvais centrs un lielākā apdzīvotā vieta. Kocēnu ciems ir veidojies ap Kokmuižas apbūvi, saglabājot kultūrvēsturisko vidi un telpisko struktūru. Ciema apbūves struktūrā skaidri izdalās Kokmuiža, gan kā vēsturiskais, gan sabiedriskais centrs, ko vēl pastiprina aleju iezīmētie virzieni. Jaunākajā apbūvē veidojas atsevišķas dzīvojamās apbūves teritorijas un ražošanas teritorijas. Kocēnu attīstību stipri iespaido Valmieras pilsētas tuvums – no vienas puses, pieprasījums pēc brīvām ražošanas, tehniskās un dzīvojamās apbūves teritorijām, no otras puses intensīvas satiksmes radītie riski.

Kocēnos atrodas nozīmīgākās novada pārvaldes, kultūras un izglītības iestādes; pamatskola, ambulance, kultūras nams, bibliotēka. Šeit darbojas arī pakalpojumu un ražošanas uzņēmumi - pārtikas preču veikali, degvielas uzpildes stacija, autoserviss, ir nozīmīgi ražošanas uzņēmumi. To lielā mērā veicina gan izdevīgais novietojums pie autoceļa A3 Inčukalns-Valmiera-Valka, gan Valmieras pilsētas tiešais tuvums.

Brandeļi

Brandeļi ir cieši saplūduši ar Kocēniem un Valmieru. Ciems joprojām atrodas veidošanās stadijā, pašlaik tā centru nosacīti veido SIA „VTU Valmiera” apbūves komplekss un Brandeļu ezers. Valsts galvenais autoceļš A3 Inčukalns-Valmiera-Valka pārdala Brandeļu ciemu divas funkcionāli nesaistītās daļās, tā attīstība veidojusies stihiski un nav nolasāma mērķtiecīga organizēta telpiskā struktūra. Papildus tam ciema specifiku nosaka izvietojums starp Brandeļu ezeru un Valmieras pilsētas apvedceļu. Šobrīd ciemā nav savs pakalpojumu centrs, inženierinfrastruktūra un izplānots ielu tīkls. Attīstot jaunu apbūvi, nepieciešams veidot drošus esošo un jauno ceļu pieslēgumus valsts autoceļam A3, kā arī nodrošināt Brandeļu ezera publisku pieejamību un izmantošanu rekreācijai.

Rubene

Rubenes ciems ir vēsturiski veidojies ap baznīcu un mācītājmuižu. Ciema pašreizējo telpisko struktūru lielā mērā nosaka padomju laika apbūve ar daudzdzīvokļu mājām un sabiedriskajām ēkām ap galveno ielu - autoceļu V193 Matīši-Bērzaine-Rubene, kā arī individuālo dzīvojamo māju apbūves teritorijas. Pašreiz izveidojušies trīs atsevišķi sabiedriskās dzīves centri – baznīca, vecais administratīvais centrs un atpūtas komplekss pie Mazā Anša.

Rubenes ciemā ir pamatskola, bērnu dārzs, pasta nodaļa, ģimenes ārsts, bibliotēka, sporta bāze, baznīca, atpūtas komplekss. Līdzīgi kā Kocēnos un Brandeļos, pakalpojumu attīstību ietekmē labi sasniedzamā Valmieras pilsēta.

Rubenes baznīca ir ciema nozīmīgākais simbols un telpiskā dominante. Kopā ar apkārtējo ainavu tā veido Rubenes atpazīstamību un izceļ pievilcību. Savukārt izdevīgais izvietojums pie autoceļa A3 Inčukalns-Valmiera-Valka nosaka ciema labu sasniedzamību un ņemot vērā, ka ciemā ir brīvās neapbūvētas teritorijas, tas ir labs priekšnoteikums Rubenes attīstībai. Vaidavas ciemā atrodas Vaidavas speciālā internātpamatskola, medpunkts, bibliotēka, Vaidavas kultūras un amatniecības centrs, pasta nodaļa, vairāki veikali, ražošanas uzņēmumi.

Ciemā ir pietiekošas brīvas teritorijas gan dzīvojamās apbūves, gan ražošanas attīstībai.

Zilaiskalns

Zilākalna ciems ir Zilākalna pagasta vienīgā apdzīvotā vieta. Tas izveidots pagājušā gadsimta 50-to gadu beigās, kā kūdras fabrikas “Zilaiskalns” strādnieku ciemats. Zilākalna ciems izbūvēts pēc labi izplānota projekta ar regulāru ielu tīklu, daudzdzīvokļu māju kvartāliem, sabiedriskajām iestādēm, plašām zaļajām teritorijām un nepieciešamo infrastruktūru. Ciema dzīvojamo apbūvi veido viena vienstāva, 11 divstāvu un 7 trīsstāvu daudzdzīvokļu mājas, kā arī 6 privātmājas. Ciemā ir bērnudārzs, bibliotēka, kultūras nams, ģimenes ārsts, aptieka, pasta nodaļa, veikals. Pašlaik Zilākalna ciemā ir daudzas brīvas, neizmantotas ēkas un teritorijas gan mājokļu, gan ražošanas attīstībai. Kopā ar ciema izdevīgo atrašanos pie autoceļa V166 Valmiera-Dikļi-Augstroze, tas ir labs priekšnosacījums turpmākai attīstībai.

4.Statistisko datu analīze

4.1.Novada teritorijas attīstības indekss

Kocēnu novads – starp attīstītākajām teritorijām Vidzemes reģionā

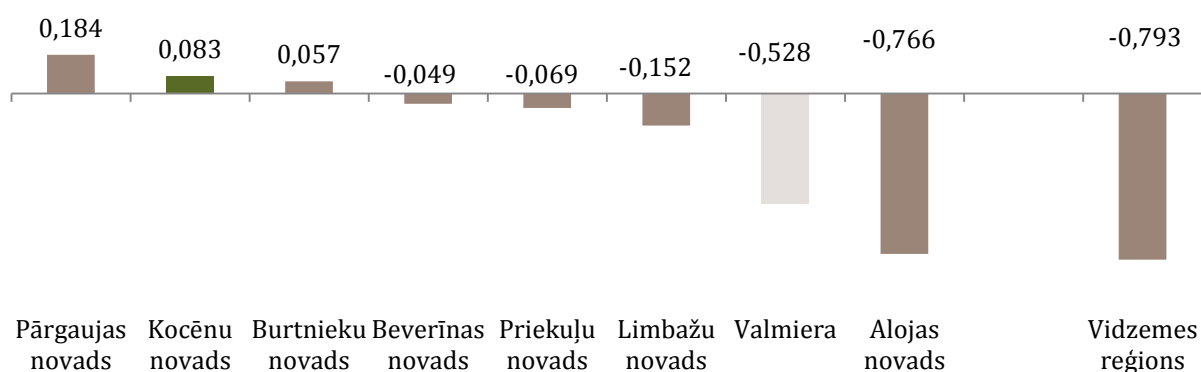
Teritorijas attīstības indekss (TAI) ir rādītājs, kas raksturo teritorijas sociāli ekonomisko attīstību, salīdzinot to ar vidējo attīstības līmeni valstī.⁶ TAI aprēķina Valsts reģionālās attīstības aģentūra, novadu un republikas pilsētu grupās izmantojot šādus rādītājus: bezdarba līmenis, iedzīvotāju ienākuma nodokļa apmērs uz 1 iedzīvotāju,

⁶ http://www.vraa.gov.lv/lv/analitiska_darbiba/attistibas_indekss/

demogrāfiskās slodzes līmenis un pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas pēdējo 5 gadu laikā. Pozitīvas indeksa vērtības norāda uz augstāku attīstības līmeni nekā vidēji valstī, negatīvas vērtības – uz zemāku attīstības līmeni.

Kocēnu novada teritorijas attīstības indekss 2013. gadā bija 0,083, kas nozīmē, ka novada sociāli ekonomiskā attīstība ir straujāka nekā vidēji valstī. Starp 110 novadiem Kocēnu novada TAI ir 35. augstākais un otrs augstākais starp novada kaimiņu pašvaldībām.

Attēls nr. 3. Teritorijas attīstības indekss, 2013. gada dati (avots: VRAA)

Papildu informācija nr.1. Kocēnu novadā pieejamā publiskā infrastruktūra un pakalpojumi	
Apdzīvotā vieta	Pieejamā infrastruktūra un pakalpojumi
Bērzaine	Pagasta pārvalde, tautas nams, Jaunburtnieku pamatskola, bibliotēka, saietu nams
Dikļi	Pagasta pārvalde, kultūras un tūrisma informācijas centrs, pamatskola, bērnudārzs, bibliotēka, sporta inventāra punkts
Dauguļi	Internātpamatskola
Kocēni	Novada dome, pamatskola, bērnudārzs, kultūras nams, bibliotēka, sporta nams
Rubene	Pamatskola, bērnudārzs, bibliotēka, sporta nams
Vaidava	Internātpamatskola, pagasta pārvalde, bibliotēka, kultūras un amatniecības centrs, sporta bāze
Zilaiskalns	Pagasta pārvalde, kultūras nams, bibliotēka, bērnudārzs, sporta bāze

4.2.Sadarbība ar nacionālās un reģionālās attīstības centriem

Valmieras pilsēta – Kocēnu novada būtiskākais sadarbības partneris

Kocēnu novadam būtiskākais sadarbības partneris starp nacionālās un reģionālās attīstības centriem ir Valmieras pilsēta. Valmierā Kocēnu novada iedzīvotājiem ir pieejami dažādi publiskie pakalpojumi – valsts iestāžu un aģentūru filiāles, veselības

aprūpes, sociālie un izglītības iestāžu pakalpojumi u.c., ko izmanto lielākā daļa novada iedzīvotāju.

Iedzīvotāju svārstmigrāciju starp Kocēnu novadu un Valmieras pilsētu veicina ne tikai pakalpojumu saņemšanas iespēja, bet arī Valmiera kā darbavietu nodrošinātājs novada iedzīvotājiem. Kā nozīmīgs nodarbinātības centrs novadā deklarētajiem iedzīvotājiem ir arī Rīga – par to liecina iedzīvotāju ienākuma nodokļa plūsmas no Rīgas uz Kocēnu novada pašvaldību.

Tabula nr. 4. Pašvaldību sadarbības areāli ar nacionālajiem attīstības centriem (avots: VRAA)

Pašvaldība	Pakalpojumu nodrošināšana	Svārstmigrācija	Pašvaldību sadarbība	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārskatījumi
Kocēnu novads	Valmiera	Valmiera	Valmiera	Rīga
Alojas novads	Valmiera	Valmiera		Rīga
Limbažu novads	Rīga	Rīga	Valmiera	Rīga
Beverīnas novads	Valmiera	Valmiera	Valmiera	Valmiera
Burtnieku novads	Valmiera	Valmiera	Valmiera, Rīga	Valmiera
Pārgaujas novads	Rīga	Rīga	Valmiera	Rīga
Priekule novads	Rīga	Rīga		Rīga

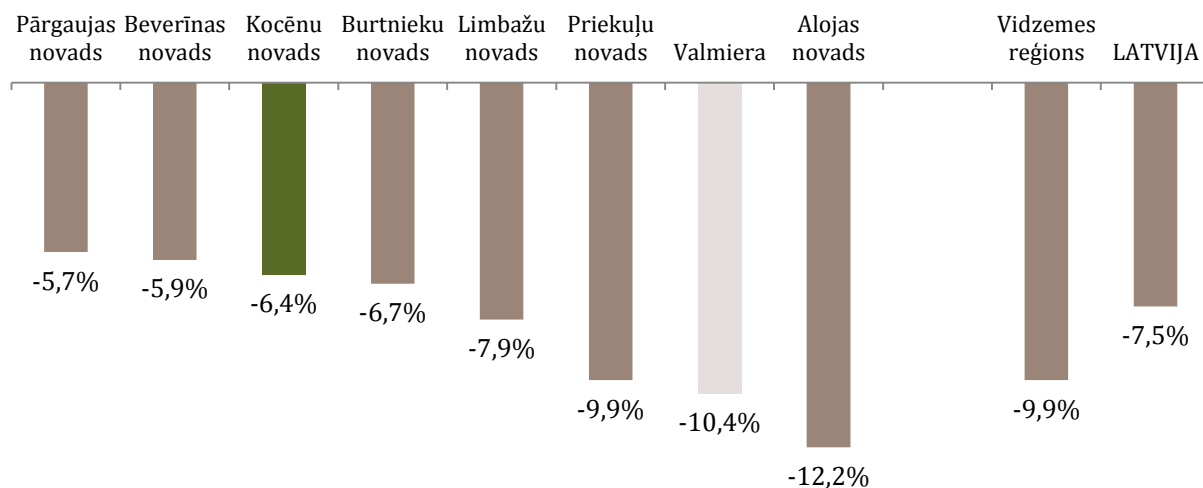
4.3. Iedzīvotāji

Tendence: novada iedzīvotāju emigrācija

Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes informāciju, 2014. gada sākumā Kocēnu novada iedzīvotāju skaits bija 6759. Tāpat kā valstī kopumā, arī Kocēnu novadā iedzīvotāju skaits sarūk, kam par iemeslu ir negatīvs dabiskais pieaugums – mirušo iedzīvotāju skaits pārsniedz dzimušo skaitu – un iedzīvotāju izbraukšana.

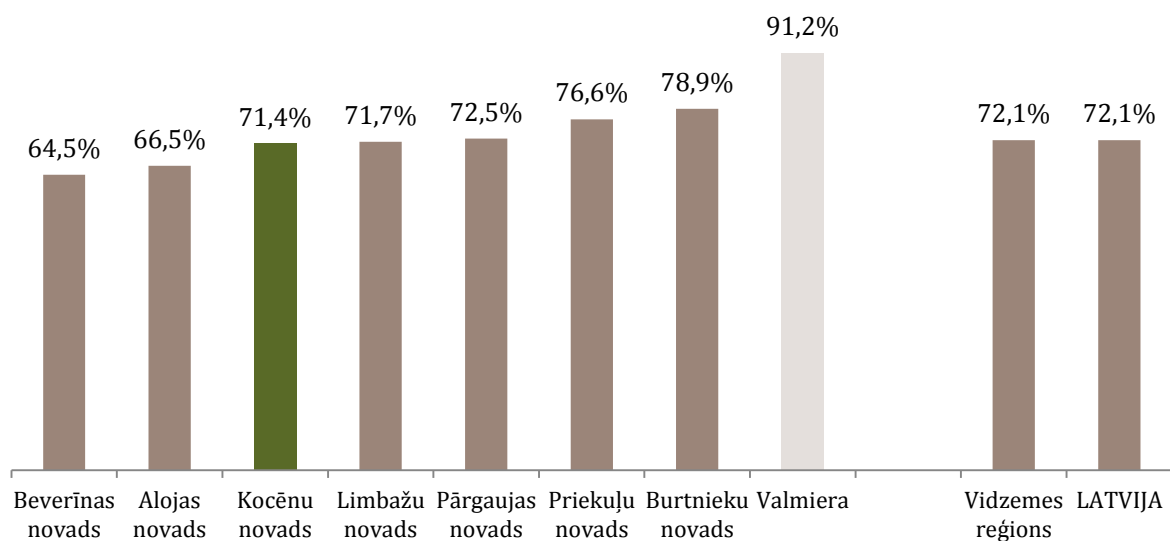
Tomēr vērts atzīmēt, ka 2009.-2014. gadā Kocēnu novada iedzīvotāju skaits samazinājies lēnāk nekā vidēji valstī un Vidzemes reģionā – par 6,4 %, salīdzinot ar attiecīgi 7,5% un 9,9%. Tāpat arī Kocēnu novadam ir trešais zemākais iedzīvotāju skaita samazinājums starp kaimiņu novadiem, kas norāda uz salīdzinoši labvēlīgāku situāciju starp reģiona pašvaldībām. Tomēr, turpinoties pašreizējai tendencei un iedzīvotāju skaitam arvien sarūkot, tuvāko desmitgažu laikā tas var sasniegt kritiski zemu robežu.

Attēls nr. 4. Iedzīvotāju skaita samazināšanās temps 2009.-2014. gadā (avots: PMLP)

Galvenais iemesls iedzīvotāju skaita sarukumam ir emigrācija. Gandrīz trīs ceturtdaļas – 71,4% no novada iedzīvotāju skaita samazinājuma 2008.-2012. gadā veido izbraukušie iedzīvotāji.

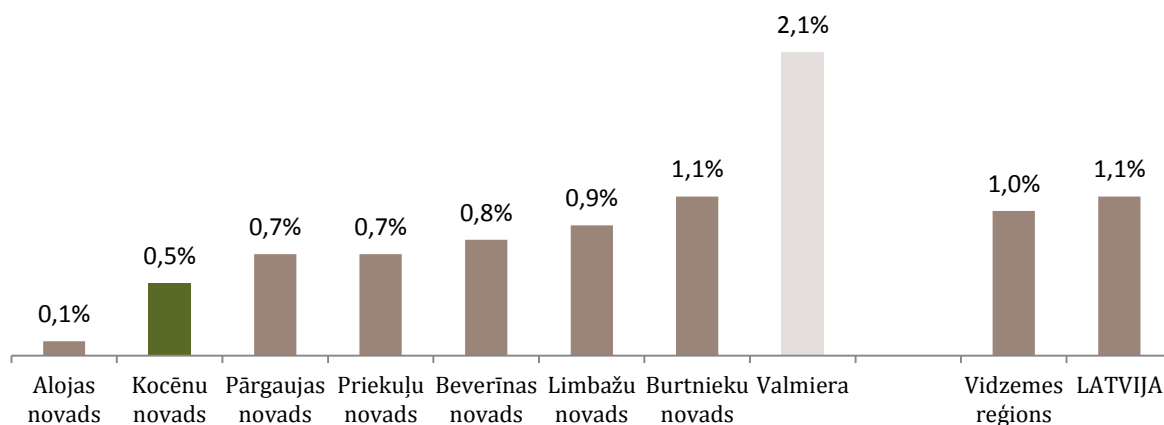
Attēls nr. 5. Migrācijas saldo īpatsvars iedzīvotāju skaita samazinājumā, 2009.-2014 gads (avots: CSP)

Tendence: iedzīvotāju novecošanās

Mainās arī iedzīvotāju vecuma struktūra. Samazinoties bērnu un jauniešu skaitam novadā, palielinās darbspējas un pensijas vecuma iedzīvotāju īpatsvars. 2011.-2014. gadā pensijas vecuma iedzīvotāju īpatsvars Kocēnu novadā pieauga par 0,5%.

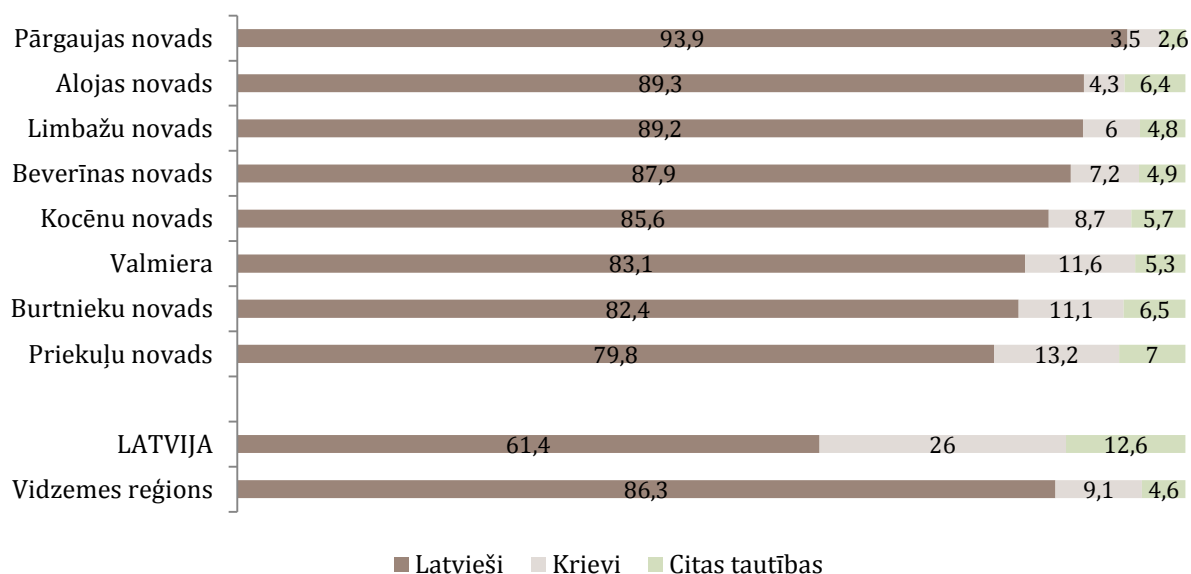
Attēls nr. 6. Iedzīvotāju novecošanās 2011.-2014. gadā (avots: CSP)

Kocēni – latvisks novads

Kocēnu novads ir izteikti latvisks novads – 2014. gada sākumā vairāk nekā 85 % iedzīvotāju bija latvieši, 8,7 % - krievu tautības, bet 5,7% citas tautības pārstāvji. Starp kaimiņu novadiem vislatviskākais ir Pārgaujas novads ar 93,9% latviešu tautības iedzīvotāju, savukārt vislielākais citu tautību īpatsvars ir Priekuļu novadā.

Attēls nr. 7. Iedzīvotāju nacionālais sastāvs

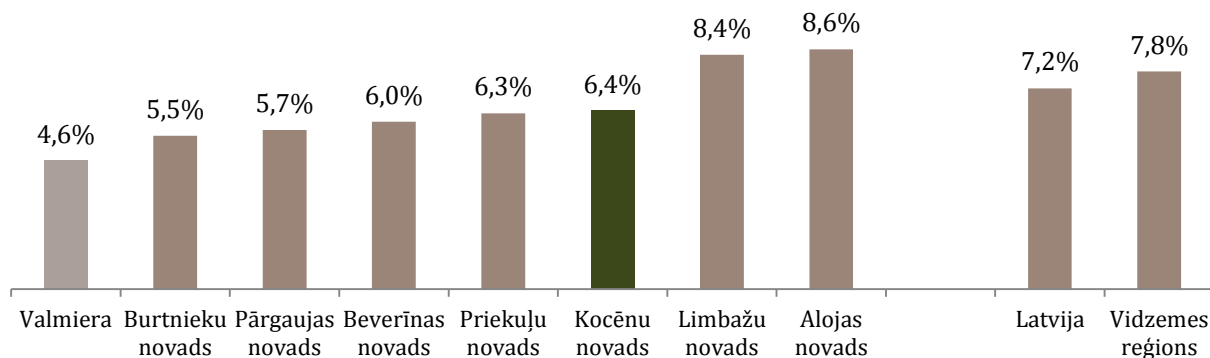

4.4. Nodarbinātība un bezdarbs

Tendence: bezdarba samazināšanās

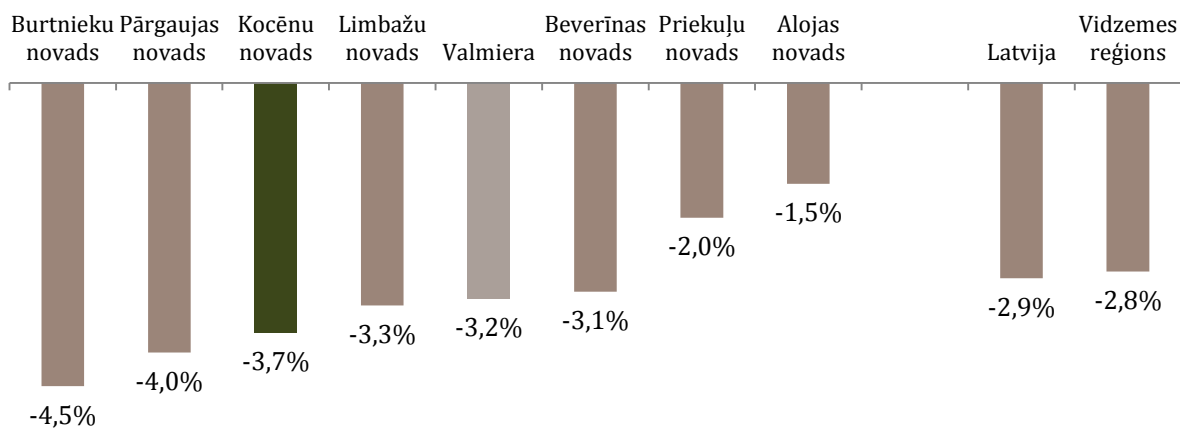
2014. gada maijā bezdarba līmenis Kocēnu novadā bija 6,4% no darbaspējīgo iedzīvotāju skaita. Tas ir zemāks nekā vidēji valstī (7,2%) vai Vidzemes reģionā (7,8%), tomēr starp 7 kaimiņu pašvaldībām Kocēniem ir trešais augstākais bezdarbnieku īpatsvars.

Attēls nr .8. Bezdarba līmenis 2014. gada maijā, % (avots: NVA)

Tajā pašā laikā vērojama pozitīva tendence bezdarba līmeņa samazinājumā – bezdarbnieku īpatsvars novada iedzīvotāju vidū sarūk. 2011.-2014. gadā bezdarba līmenis Kocēnu novadā samazinājies par 3,7%, kas ir labāks rādītājs nekā Latvijā kopumā (2,9%) vai Vidzemes reģionā (2,8%), kā arī ir trešais straujākais samazinājums starp kaimiņu pašvaldībām.

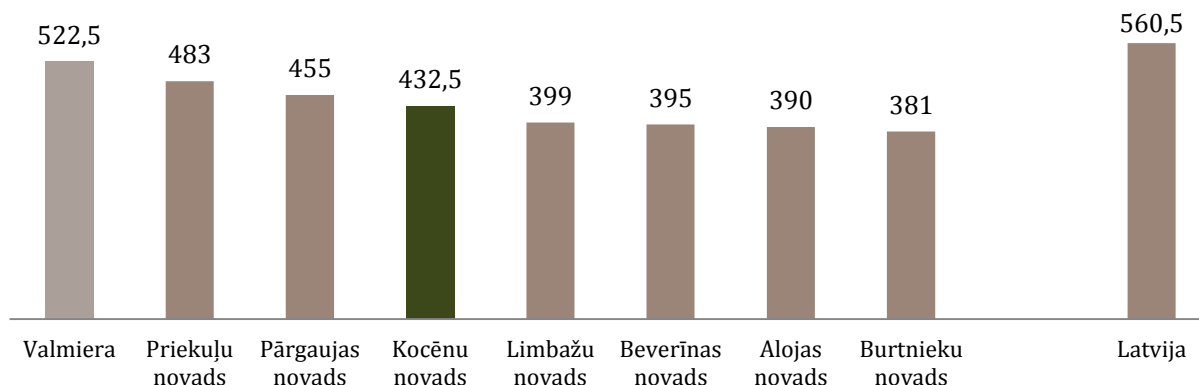
Attēls nr. 9. Bezdarba līmeņa samazināšanās 2011.-2014. gadā, % (avots: NVA)

Tendence: darba samaksas lēnais pieaugums

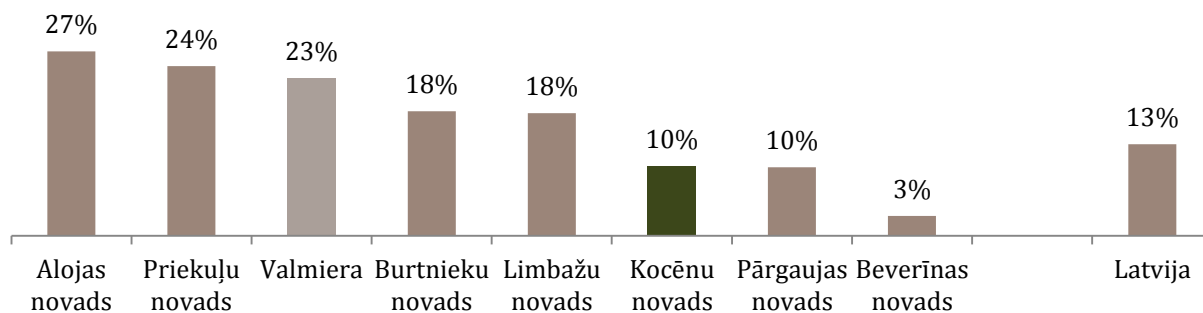
Nodarbināto vidējā darba samaksa privātajā un publiskajā sektorā 2013. gadā Kocēnu novadā bija EUR 432,50, kas ir zemāk nekā vidēji valstī (EUR 560,50), tomēr ir vidējs rādītājs starp kaimiņu pašvaldībām.

Attēls nr. 10. Vidējā darba samaksa privātajā un publiskajā sektorā 2013. gadā, pirms nodokļu nomaksas EUR (avots: CSP)

Taču būtiski atzīmēt, ka Kocēnu novadā 2010.-2013. gadā ir bijis otrs lēnākais darba samaksas pieaugums starp kaimiņu pašvaldībām – tikai 10%, kamēr Alojas novadā tas ir pat 27%, bet vidēji valstī – 13%.

Attēls nr. 11. Vidējās darba samaksas pieaugums privātajā un publiskajā sektorā 2010.-2013. gadā (avots: CSP)

4.5. Uzņēmējdarbība un tūrisms

Uzņēmējdarbības specializācija reģionā - vāja

Areālā ap Kocēnu novadu nav vērojama izteikta uzņēmējdarbības specializācija. Dominē lauksaimniecība un mežsaimniecība, kas ir saistāms ar pašvaldību ģeogrāfisko un dabas apstākļu piemērotību konkrētajām nozarēm, kā arī ar vēsturiskajām tradīcijām. Otrās izplatītākās uzņēmējdarbības jomas Kocēnu novada reģionā ir apstrādes rūpniecība, kā arī vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu un motociklu remonts. Kocēnu novads izceļas ar to, ka tajā ir salīdzinoši liels skaits uzņēmumu, kas darbojas būvniecības nozarē – starp lielākajām uzņēmējdarbības specializācijas kategorijām kaimiņu novados būvniecība parādās vēl tikai Valmieras pilsētā.

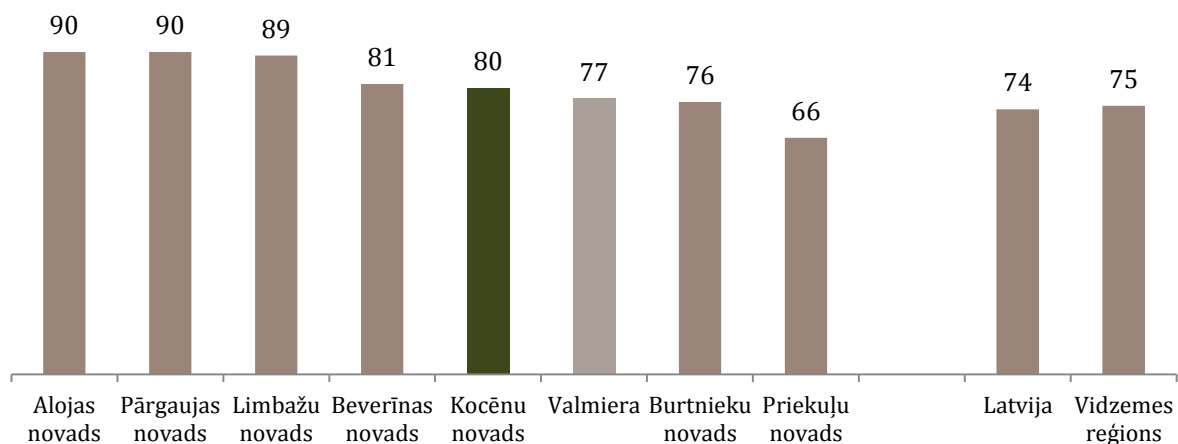
Tabula nr. 5. Pašvaldību ekonomiskā specializācija pēc NACE 2.0 (izņemot (S) Citi pakalpojumi), 2012. gads (1- vislielākais uzņēmumu īpatsvars) (avots: CSP)

	Kocēnu novads	Alojas novads	Beverīnas novads	Burtnieku novads	Limbažu novads	Pārgaujas novads	Priekuļu novads	Valmiera
(A) Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	1	1	1	1	1	1	1	
(C) Apstrādes rūpniecība		2	2	3		2		
(G) Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	2	3		2	2	3	2	1
(F) Būvniecība	3							3
(M) Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi			3		3		3	2

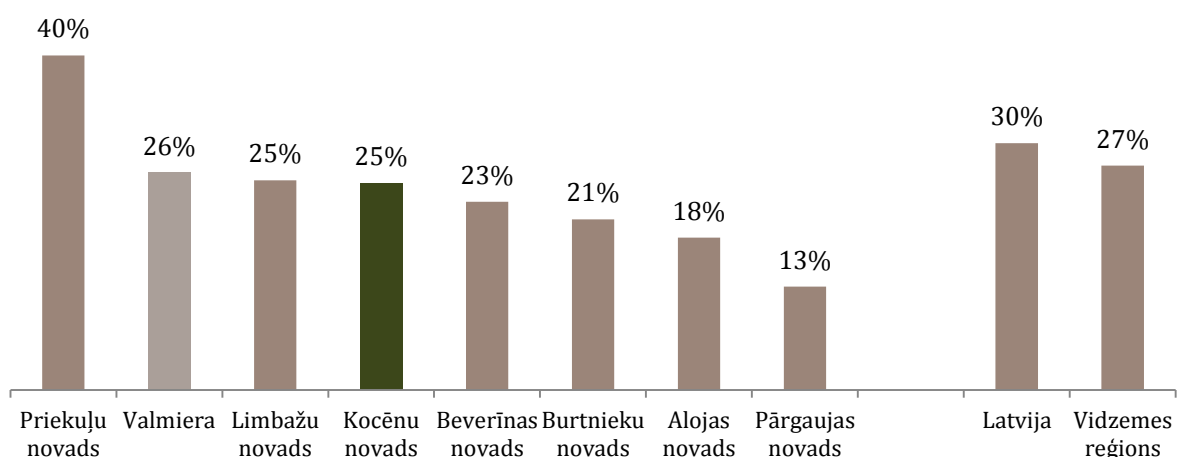
Uzņēmējdarbība Kocēnu novadā - vidēji attīstīta

2012. gadā uz 1000 iedzīvotājiem Kocēnu novadā bija 80 uzņēmumu, kas ir labāks rādītājs nekā valstī vai Vidzemes reģionā, taču vidējs starp kaimiņu pašvaldībām. Tomēr starp kaimiņu pašvaldībām rādītājs varētu izlīdzināties, jo pašvaldībām, kam ir sliktāks uzņēmējdarbības rādītājs, 2009.-2012. gadā ir lielāks uzņēmumu skaita pieauguma temps. Kocēnu novadam tas ir bijis 25%, kas ir vidējs rādītājs starp kaimiņu pašvaldībām.

Attēls nr. 12. Uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem 2012. gadā (avots: CSP)

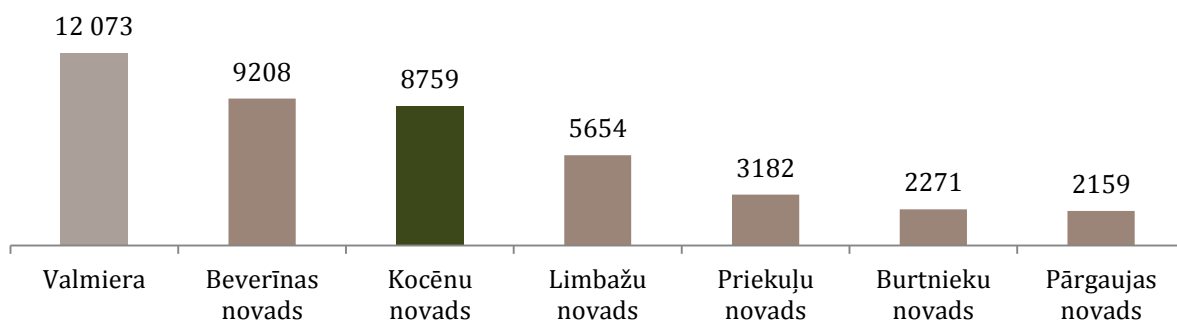
Attēls nr. 13. Uzņēmumu skaita uz 1000 iedzīvotājiem pieaugums 2009.-2012. gadā (avots: CSP)

Kocēnu novads - starp tūristu apmeklētākajiem reģionā

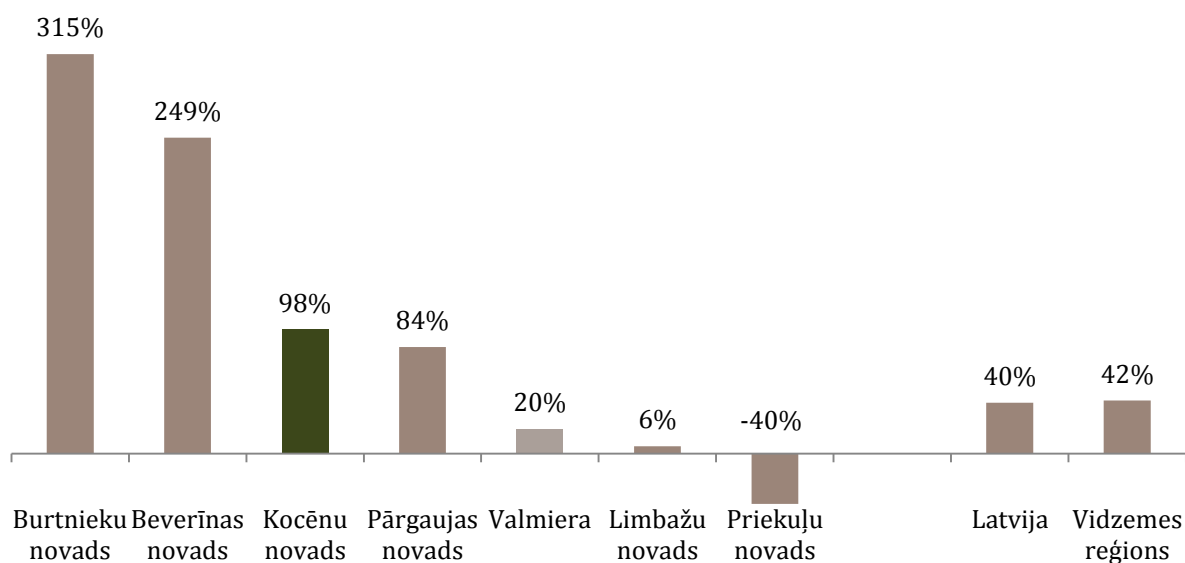
2010. gadā Kocēnu novadā strauji palielinājās tūrisma mītnu skaits – no 1 uz 7. Lai arī turpmākajos gados tas nedaudz samazinājies, tomēr kopš 2010. gada arvien turpina pieaugt tūrisma mītnēs apkalpoto personu skaits. 2013. gadā Kocēnu novada tūrisma mītnes apkalpojušas 8759 personas – kaimiņu pašvaldību vidū vairāk apkalpojušas tikai tūrisma mītnes Valmierā un Beverīnas novadā.

Attēls nr. 14. Tūrisma mītnēs apkalpoto personu skaits, 2013. gads (avots: CSP)

2010.-2013. gadā tūrisma mītnēs apkalpoto personu skaits palielinājies teju 2 reizes (par 98%), kas ir trešais labākais izaugsmes rādītājs starp kaimiņu pašvaldībām.

Attēls nr. 15. Tūrisma mītnēs apkalpoto personu skaita pieaugums 2010.-2013. gadā (avots: CSP)

4.6. Dabas resursi un ģeogrāfiskais stāvoklis

Novada bagātība – īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Lielākā daļa Kocēnu novada platības iekļaujas divu īpaši aizsargājamu dabas teritoriju - Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta un Gaujas Nacionālā parka - sastāvā. Abas teritorijas iekļautas arī NATURA 2000 jeb Eiropas Savienības dabas daudzveidības saglabāšanai izveidoto aizsargājamo teritoriju tīklā. Novada teritorijā atrodas 6 dabas pieminekļi, trīs dabas liegumi un Briežmuižas dendroloģiskie lapegļu stādījumi.

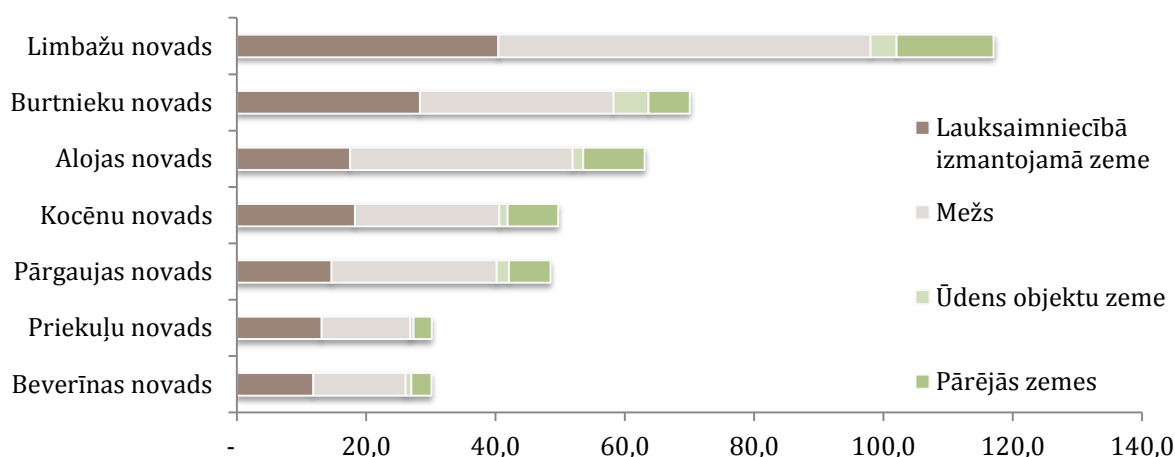
Purvi – vērtīgs novada resurss

Lielāko daļu novada teritorijas aizņem meži (22,4 tūks. ha) un lauksaimniecībā izmantojamā zeme (18,2 ha). Kaimiņu novadu vidū Kocēni izceļas ar lielāko purvu īpatsvaru - tie ir 7,2% no Kocēnu novada teritorijas. Novadā ir 34 ezeri un ūdenskrātuves, un kopējā ūdens objektu zeme aizņem 1,3% no Kocēnu novada teritorijas.

Papildu informācija nr. 2. Kocēnu novada publiskie ūdeņi

Kocēnu novads atrodas Gaujas upes baseina apgabalā, kurā ietilpst arī Salacas upes baseins, kas ietver Kocēnu novada Z daļu, savukārt Kocēnu novada dienvidu daļa atrodas Gaujas upes baseinā. Kocēnu novads ir salīdzinoši bagāts ar ezeriem – novadā ir 16 ezeri vai ūdenskrātuves. Novada lielākās upes ir Gauja – robežupe ar Priekuļu un Beverīnas novadiem, Briede, Mazbriede un Strīķupe (Vaidava).

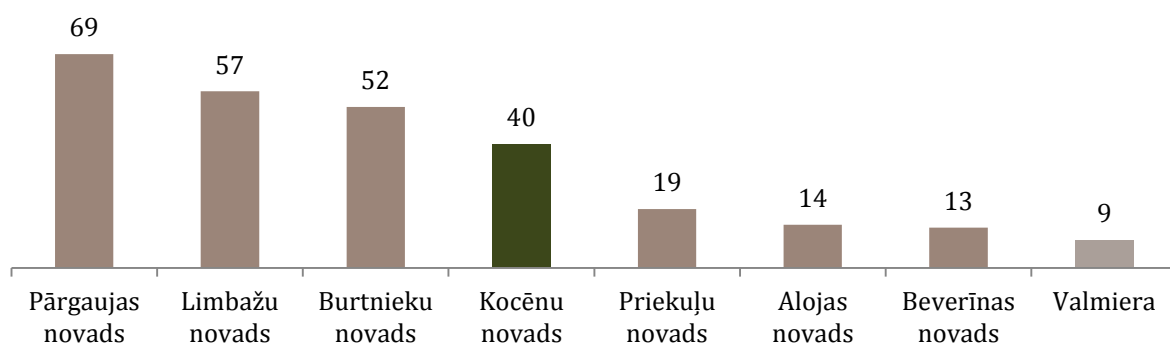
Attēls nr. 16. Pašvaldību teritorijās esošā zeme pēc veidiem, 2013. g., tūkst. ha (avots: VZD)

Kocēnu novads – starp kultūrvēsturisku pieminekļu bagātākajām teritorijām

Kocēnu novadā atrodas valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļi arhitektūras, arheoloģijas un vēstures grupās – pavisam 40. To vidū ir vairāki pilskalni, senkapi, baznīcas, muižu ēkas un apbūves, kā arī pirmo latviešu dziedāšanas svētku norises vieta Dikļu pagasta Dikļos.

Attēls nr. 17. Valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļu skaits pašvaldību teritorijās, 2014. gads (avots: VKPAI)

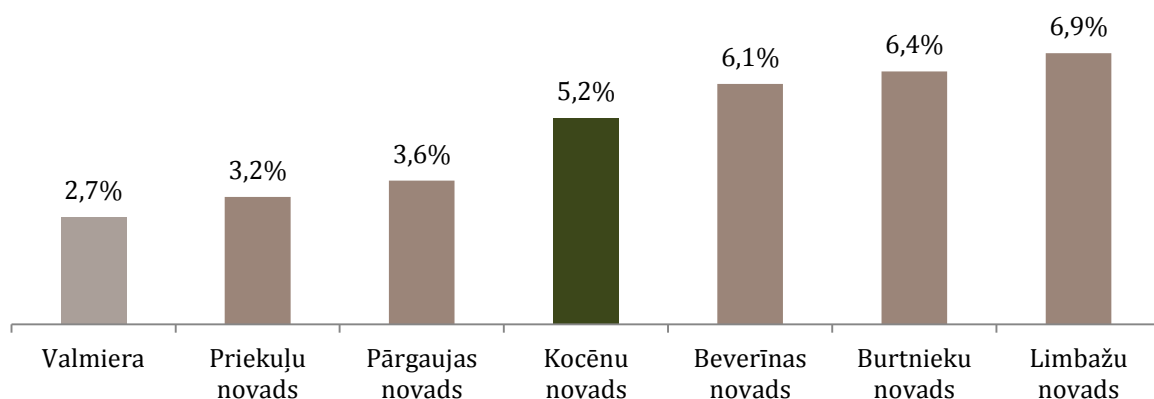

4.7. Sociālā drošība un veselības aprūpe

Tendence: sociālo pabalstu saņēmēju skaita samazināšanās

Sociālajai nodrošināšanai 2012. gadā Kocēnu novads izlietoja Ls 366 864 jeb 6,04% no pašvaldības kopējā budžeta. Garantētā minimālā ienākuma (GMI) pabalsts 2012. gadā izmaksāts 330 personām, kas ir 5,2% no visiem iedzīvotājiem. Tas ir vidējs rādītājs starp Kocēnu novada kaimiņu pašvaldībām, kur vismazākais GMI pabalsta saņēmēju īpatsvars 2012. gadā bija Valmierā (2,7%), bet vislielākais – Limbažu novadā (6,9%).

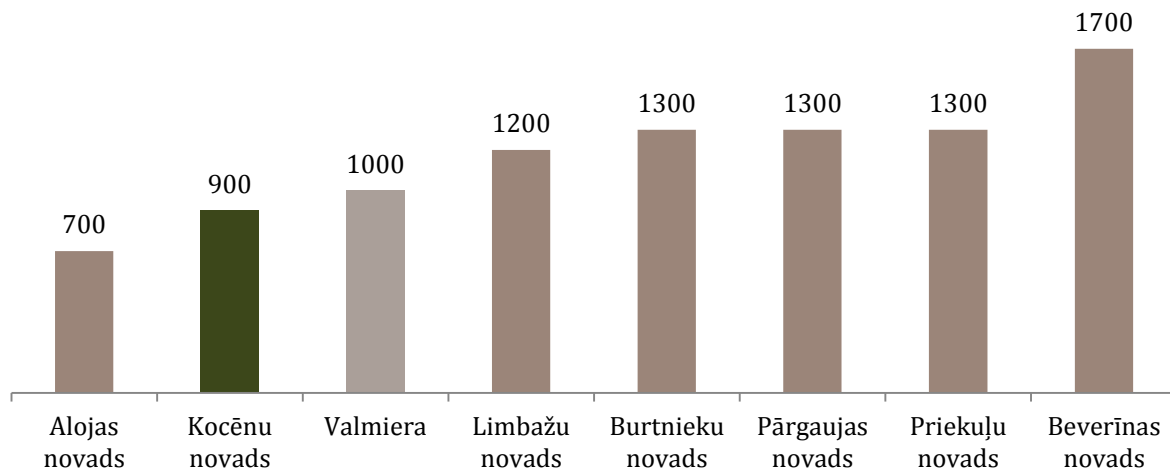
Attēls nr. 18. Pabalsta garantētā minimālā iztikas līmeņa nodrošināšanai saņēmēju īpatsvars starp visiem iedzīvotājiem, 2012. gads (avots: pašvaldību 2012.g. pārskati)

Laba pieejamība primārajai veselības aprūpei

Kocēnu novada iedzīvotājiem ir laba pieejamība primārajai veselības aprūpei. Katrā pagasta centrā, Rubenes ciematā un Dauguļu ciemā ir medpunkts, vidēji novadā uz vienu primārās veselības punktu ir 900 apkalpojamo iedzīvotāju. Valmieras un Limbažu tuvums nodrošina salīdzinoši ērtu piekļuvi arī Vidzemes un Limbažu slimnīcu nodrošinātajiem veselības aprūpes pakalpojumiem.

Attēls nr. 19. Vidējais iedzīvotāju skaits uz vienu primārās veselības aprūpes punktu, 2013. gads (avots: pašvaldību mājaslapas)

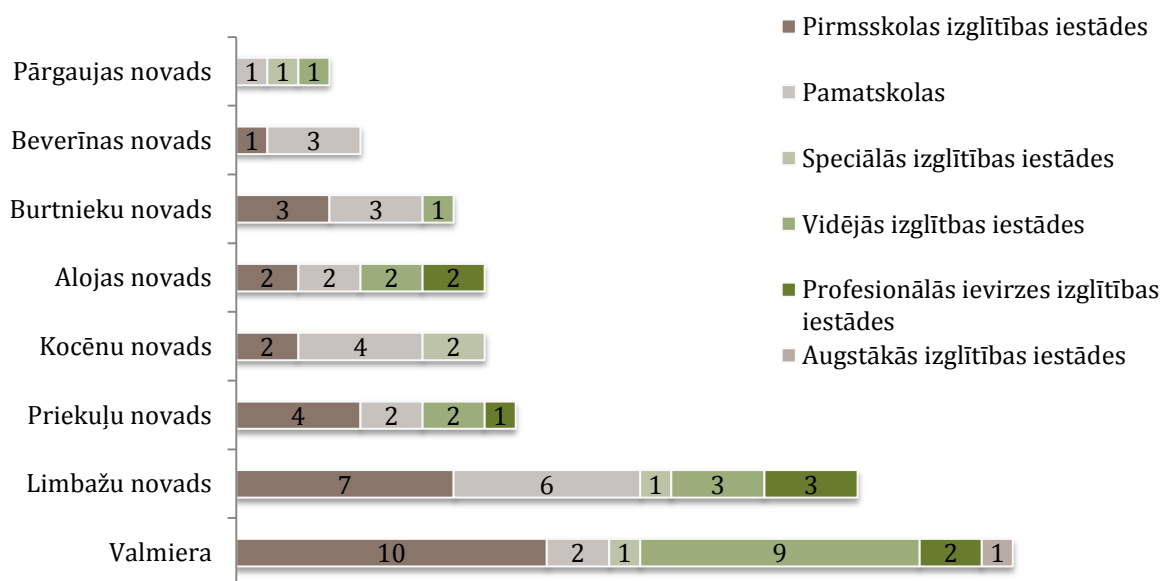

4.8. Izglītība

Tendence: novada izglītojamo aizplūšana uz citu novadu skolām

Kocēnu novadā ir 2 pirmsskolas izglītības iestādes, 4 pamatskolas un divas izglītības iestādes.

Attēls nr. 20. Izglītības iestāžu skaits pašvaldībās (avots: pašvaldību mājaslapas)

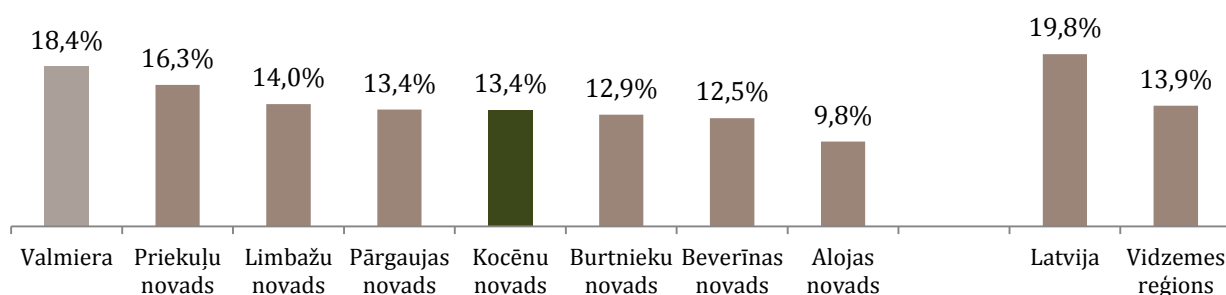
Būtiski atzīmēt, ka liels skaits Kocēnu novadā deklarēto skolas vecuma bērnu apmeklē izglītības iestādes citās pašvaldībās – 2012. gadā pavisam 329. 151 no tiem mācījās vidusskolās, kas ir izglītības līmenis, kas Kocēnu novadā netiek īstenots, tomēr joprojām ievērojams ir izglītojamo skaits, kas citās pašvaldībās apmeklē arī pamata un pirmsskolas izglītības iestādes.

Kocēnu novadā trūkstošos izglītības pakalpojumus novada iedzīvotāji var saņemt Valmieras pilsētā, kas piedāvā iespēju mācīties vidējās, vidējās profesionālās, profesionālās ievirzes un augstākās izglītības iestādēs.

Novada iedzīvotāju izglītības līmenis - vidējs

Saskaņā ar 2011. gada tautas skaitīšanas datiem, augstākā izglītība Kocēnu novadā ir 13,4% no visiem iedzīvotājiem, kas ir zemāks līmenis nekā vidēji Latvijā vai Vidzemes reģionā. Starp kaimiņpašvaldībām mazāks iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars ir tikai Alojas, Beverīnas un Burtnieku novados.

Attēls nr. 21. Iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars starp visiem iedzīvotājiem, 2011. gads (avots: CSP)

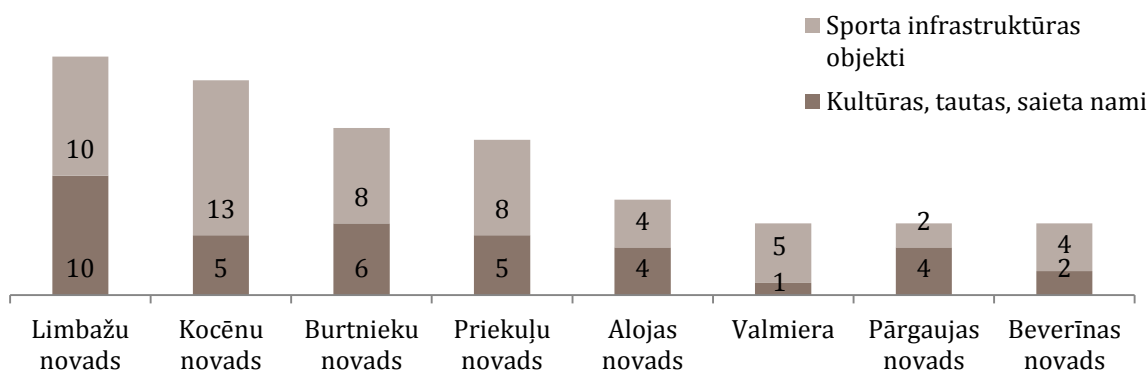
4.9. Kultūra un sports

Florbols – novada atpazīstamības veicinātājs

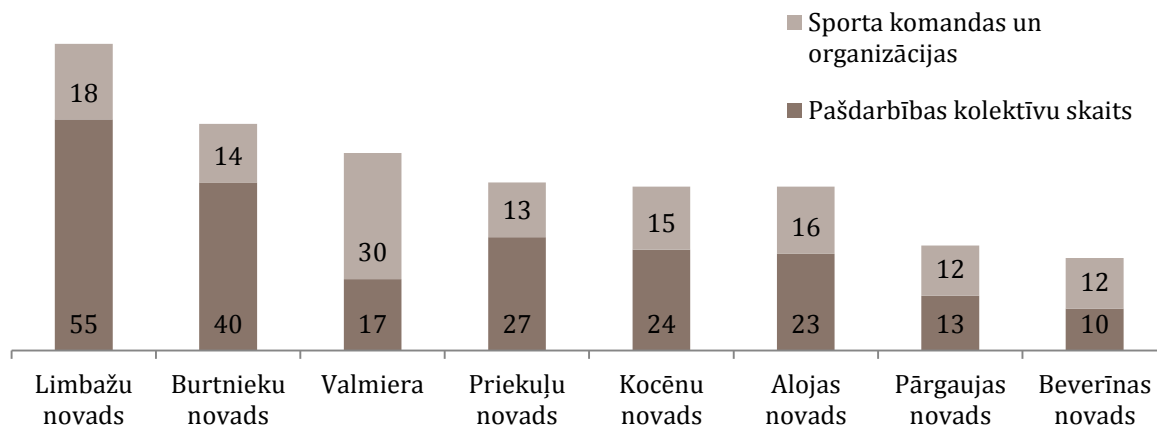
Katrā Kocēnu novada pagastā darbojas kultūras centrs (kultūras vai tautas nams), kuros pulcējas dažādi amatierkolektīvi: kori, tautas deju kolektīvi, vokālie ansambļi, deju grupas un dramatiskie kolektīvi. Kocēnu novadā ir 13 dažādi sporta infrastruktūras objekti – stadioni, sporta spēļu laukumi, sporta zāles u.c.

Īpaši jāizceļ Kocēnu sporta nams, kas ir būtiska sporta infrastruktūras objekts arī reģiona mērogā, un piedāvā sacensību, treniņu iespējas un arī relaksācijas kompleksa un viesnīcas pakalpojumus. Sadarbībā ar Valmieras pilsētu sporta namā tiek rīkots starptautisks florbola turnīrs „Latvian Open”. Kocēnu novada Rubenē atrodas arī BMX riteņbraukšanas trase.

Attēls nr. 22. Kultūras un sporta infrastruktūras objektu skaits pašvaldībās (avots: pašvaldību mājaslapas un 2012. gada pārskati)

Attēls nr. 23. Pašdarbības un sporta kolektīvu un organizāciju skaits pašvaldībās (avots: pašvaldību mājaslapas un 2012. gada pārskati)

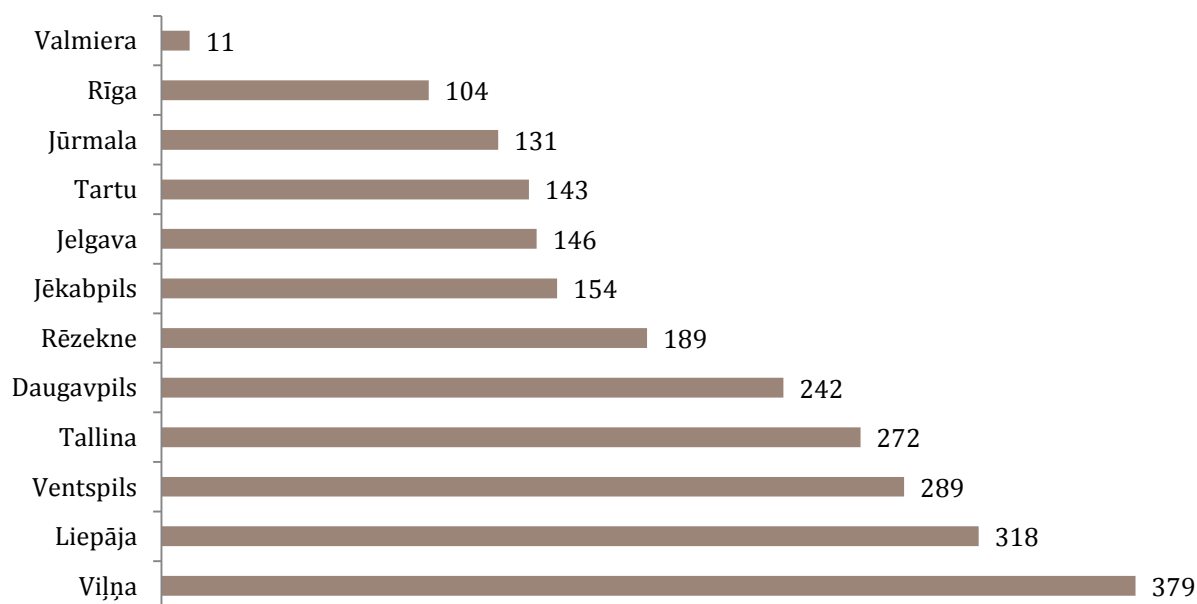

4.10. Transports un infrastruktūra

Laba Rīgas, Vidzemes un Dienvidigaunijas reģionu sasniedzamība

Kocēnu novada ģeogrāfiskais novietojums ir izdevīgs sadarbībai ar Vidzemes un Rīgas plānošanas reģiona teritorijām un nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centriem, kā arī ar Igaunijas dienvidu reģioniem, kas attāluma ziņā ir novadam tuvāki nekā, piemēram, Jēkabpils, Daugavpils, Ventspils un Liepāja. Valmieras centrs ir tikai 11 km attālumā no Kocēnu novada administratīvā centra, turklāt Kocēnu ciemats iekļaujas arī Valmieras pilsētas vietējā sabiedriskā transporta tīklā – uz Valmieras centru vairākas reizes dienā kursē vietējie autobusi.

Attēls nr. 24 Kocēnu novada administratīvā centra – Kocēnu ciemata - attālums līdz lielākajiem Vidzemes, Latvijas un Baltijas reģiona centriem, km (pa autoceļiem)

Tabula nr. 5. Kocēnu novada Vidzemes plānošanas reģiona kaimiņpašvaldību centru attālums līdz reģionālās nozīmes attīstības centriem, km (pa autoceļiem)

	Kocēnu novads	Burtnieku novads	Beverīnas novads	Priekuļu novads	Pārgaujas novads	Valmiera
Valmiera	11	24	10	32	31	-
Smiltene	37	59	35	40	62	34
Cēsis	43	67	35	8	19	32
Valka	57	72	64	84	82	49
Gulbene	100	122	98	99	125	97
Madona	113	135	107	81	107	104
Alūksne	117	139	115	116	142	114

Papildu informācija nr. 3. Kocēnu novada inženiertehniskā infrastruktūra un tehnoloģijas

Sakaru infrastruktūra. Visā novada teritorijā ir pieejami mobilo sakaru pakalpojumi, kurus nodrošina Tele-2, Bite, TELIA un LMT, pavisam novadā izvietotas 10 mobilo sakaru bāzes stacijas. Fiksētā tālruņa pakalpojumus nodrošina Lattelecom. Interneta pakalpojumus nodrošina vairāki uzņēmumi - SIA „Lattelecom”, SIA „MikroNET, SIA „NOVA”, SIA „Telia Latvija”, SIA „EverNet”, SIA „Triatel”. Visiem novada iedzīvotājiem ir iespējas ierīkot arī mobilo internetu, taču šobrīd vēl ir ierobežotas pieslēgšanās iespējas optiskajam tīklam. Kocēnu novada bibliotēkās ir izveidoti bezmaksas interneta pieejas punkti. Novadā ir piecas pasta nodaļas, kas izvietotas katrā pagasta centrā, izņemot Kocēnus. Kocēnu pasta nodaļa pievienota Valmieras 1. pasta nodaļai.

Elektroapgāde. Novada teritoriju šķērso 330 kV, 110 kV augstsprieguma gaisvadu līnijas. Elektroapgādi nodrošina Ziemeļu elektriskie tīkli no vīdsprieguma un zemsprieguma 20 kV un 0,4 kV gaisvadu līnijām. Novadā darbojas divas mazās HES - Kārlišu dzirnavu HES Dikļu pagastā ar jaudu 30 kW un Brandeļu HES Kocēnu pagastā ar jaudu 45 kW.

Gāzes apgādes infrastruktūra. Kocēnu novadā ar centralizētu gāzes apgādi ir nodrošināti tikai Kocēni, kas saņem gāzi pa vidēja un zemspiediena gāzesvada atzaru no Valmieras pilsētas. Rubenes ciemā gāzes apgāde organizēta lokālajā tīklā no šķidrinātās pazemes gāzes tvertnēm. Citās apdzīvotajās vietās tiek izmantota balongāze.

Siltumapgādes infrastruktūra. Centralizētās siltumapgādes pakalpojumus Kocēnu novadā nodrošina Kocēnu novada domes Komunālās saimniecības pārvalde, savukārt Brandeļos tos veic SIA „VTU Valmiera”. Kopumā pašvaldība siltumapgādes nodrošināšanai daudzdzīvokļu mājām un sabiedriskajām ēkām uztur 16 katlu mājas.

Ūdensapgādes un notekūdeņu attīrīšanas infrastruktūra. Centralizētas ūdensapgādes un notekūdeņu savākšanas sistēmas ir visos pagastu centros – Kocēnos, Bērzainē, Dikļos, Vaidavā, Zilākalnā, kā arī Rubenē un Dauguļos, kā arī vairākās mazajās apdzīvotajās vietās. Novadā izvietotas 8 notekūdeņu attīrīšanas iekārtas.

Atkritumu apsaimniekošana. Kocēnu novadā ir apstiprināti saistošie noteikumi par atkritumu apsaimniekošanu. Pakalpojumus nodrošina SIA "ZAAO", kas atkritumus savāc un nogādā sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonā "Daibe", kur tie tiek sagatavoti apglabāšanai. Bijušās novada teritorijā esošās izgāztuves ir slēgtas un rekultivētas.

Starppilsētu satiksme tikai ar 4 attīstības centriem

Kocēnu novadu šķērso starppilsētu autobusu maršruti virzienā uz Valmieru, Rīgu, Valku un Limbažiem. Salīdzinot ar kaimiņu pašvaldībām, Kocēnu novada savienojums ar nacionālās un reģionālās attīstības centriem ir vidējā līmenī – piemēram, Priekuļu novada iedzīvotājiem ir iespēja ar tiešo reisu nokļūt 12 Latvijas reģionālās un nacionālās nozīmes attīstības centros. Tomēr Valmieras pilsētas tuvums ļauj Kocēnu novada iedzīvotājiem izmantot pilsētas piedāvātās sabiedriskā starppilsētu un starptautiskā transporta iespējas.

Tabula nr. 6. Sabiedriskā transporta tīkls – savienojums ar centriem

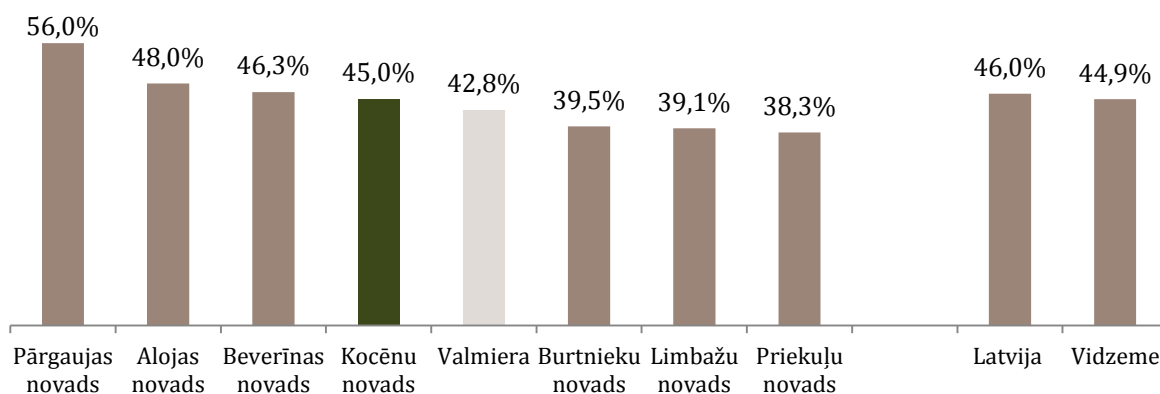
	Valmiera	Rīga	Valka	Limbaži	Sigulda	Cēsis	Madona	Smiltene	Rēzekne	Gulbene	Alūksne	Jēkabpils	Daugavpils	Balvi	Līvāni	Sanktpēterburga	PAVISAM
Priekuļu novads		x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		12
Valmiera		x	x	x		x	x	x	x	x	x			x		x	11
Beverīnas novads	x						x	x	x	x	x			x			7
Limbažu novads	x	x			x	x											4
Kocēnu novads	x	x	x	x													4
Alojas novads	x	x		x		x											4
Pārgaujas novads	x	x	x			x											4
Burtnieku novads	x	x															2

4.11.Pārvalde un pašvaldības budžets

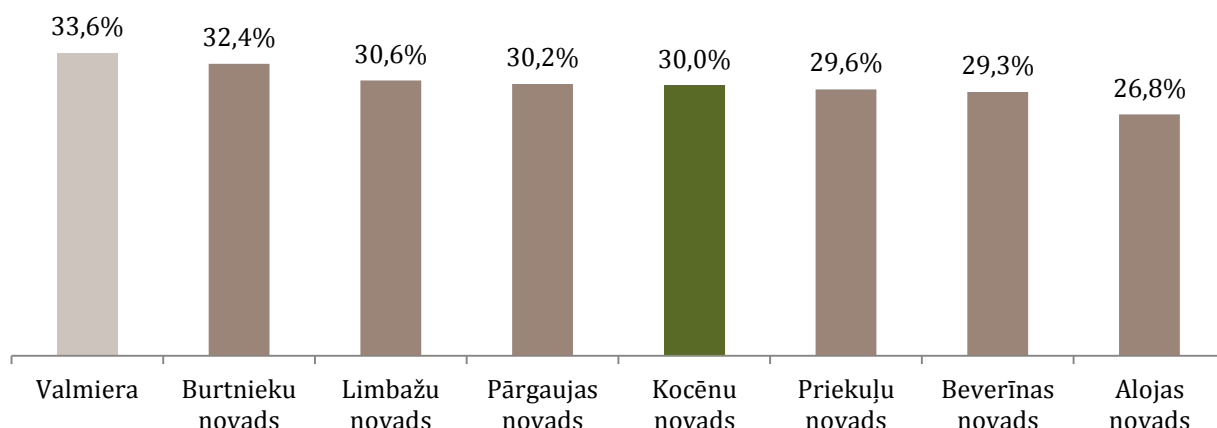
Novada iedzīvotāju līdzdalība politiskajos procesos - vidēji zema

Kocēnu novada dome atrodas Kocēnu pagasta Kocēnu ciematā. Katrā no novada pagastiem – Bērzaines, Dikļu, Vaidavas, un Zilākalna - , darbojas pagastu pārvaldes. Novada domē darbojas 15 deputāti, strādā 4 komitejas un 10 komisijas. 2013. gada pašvaldību vēlēšanās piedalījās 45,0% no Kocēnu novadā deklarētajiem pilsoņiem, kas ir nedaudz zemāks aktivitātes līmenis nekā vidēji valstī (46,0%), taču aptuveni vienlīdzīgs ar Vidzemes reģionu (44,9%). Starp kaimiņu pašvaldībām Kocēnu novada iedzīvotāju aktivitāte ir bijusi vidēji augsta – visaugstākais rādītājs sasniegts Pārgaujas novadā (56,0%). Salīdzinot ar 2009. gada pašvaldību vēlēšanām, kad nobalsoja 52,27% balsstiesīgo iedzīvotāju, vēlēšanu aktivitāte ir kritusies.

Attēls nr. 25. Pilsoņu aktivitāte 2013. gada pašvaldību vēlēšanās (avots: CVK)

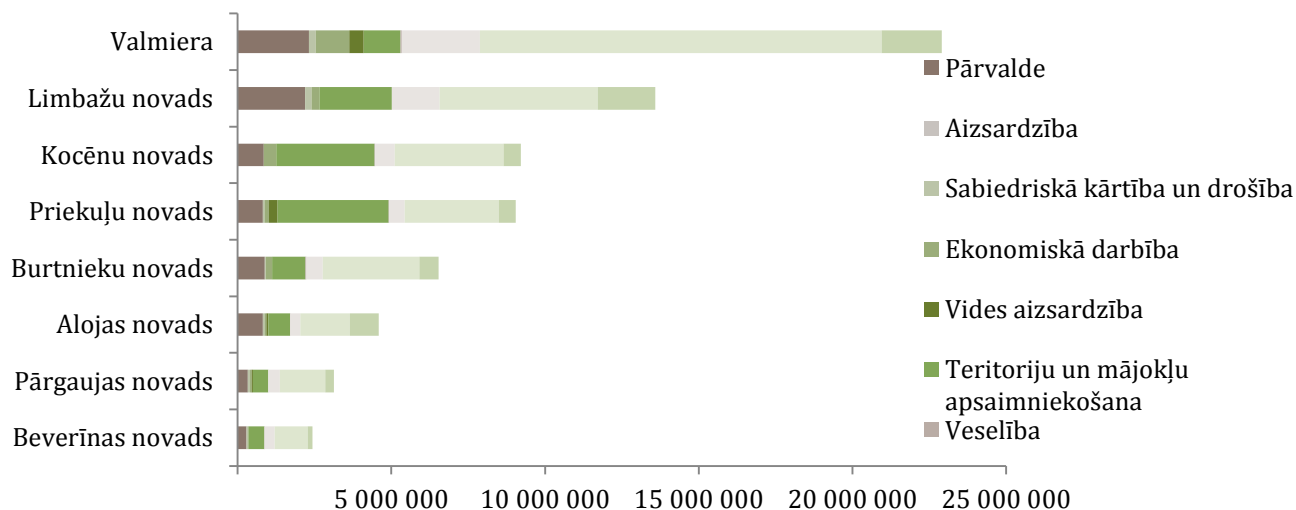
Attēls nr. 26. Balsstiesīgo iedzīvotāju aktivitāte 2014. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanās
(avots: CVK)

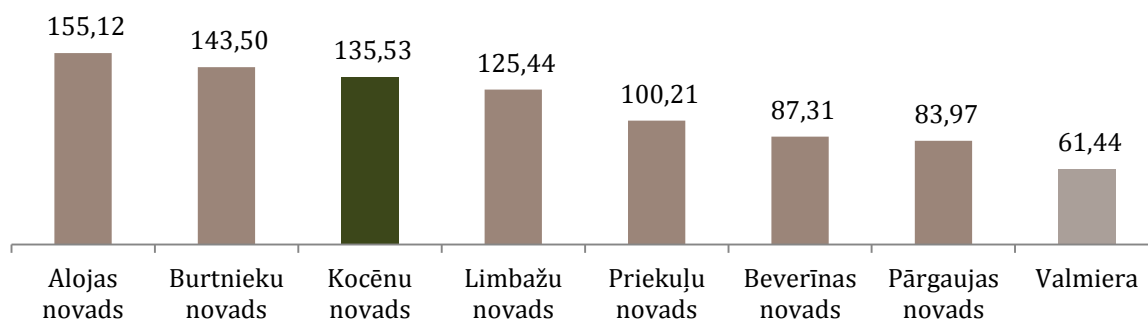
Visvairāk naudas tiek tērēts izglītībai un teritoriju apsaimniekošanai

Kocēnu novada pašvaldības budžeta izdevumi 2013. gadā veidoja Ls 6 477 551,00, kas ir trešais lielākais budžets starp kaimiņu pašvaldībām pēc Valmieras pilsētas un Limbažu novada. Lielākās pašvaldības budžeta izdevumu kategorijas ir izglītība (38,5%) un pašvaldības teritoriju un mājokļu apsaimniekošana (34,7%). Trešā lielākā izdevumu kategorija ir ar pārvaldi saistītie izdevumi. 2013. gadā tie veidoja 9,2% no pašvaldības izdevumiem, kas, rēķinot uz 1 iedzīvotāju gadā, ir Ls 95,25 (EUR 135,53). Tas ir trešais augstākais rādītājs starp kaimiņu pašvaldībām – pārvaldes funkciju īstenošanai uz 1 iedzīvotāju vēl vairāk tērēts tikai Alojas un Burtnieku novados, savukārt Valmieras pilsētā tērēts vairāk nekā uz pusi mazāk (Ls 43,18 uz 1 iedz.). Pašvaldības budžetā tika iekļauti arī 105 000,00 EUR uzkrājumi neparedzētiem gadījumiem.

Attēls nr. 27. Pašvaldību 2013. gada budžeta izdevumu sadalījums pa funkcionālajām kategorijām, EUR (avots: pašvaldību saistošie noteikumi)

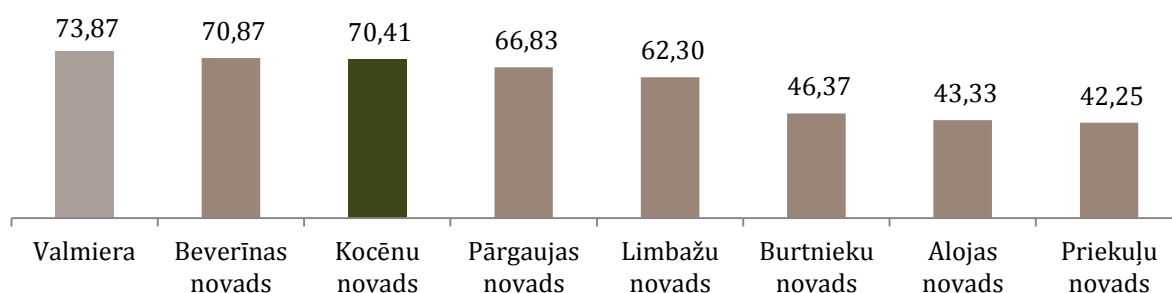
Attēls nr. 28. Izdevumi pārvaldes funkciju īstenošanai uz 1 iedzīvotāju, 2013. gads, EUR
(avots: CSP un pašvaldību saistošie noteikumi)

Izdevumi kultūrai un atpūtai – starp lielākajiem reģionā

Nemot vērā, ka liela daļa novada iedzīvotāju strādā un mācās ārpus pašvaldības, būtiski izvērtēt, kādas ir iedzīvotāju iespējas pavadīt Kocēnu novadā savu brīvo laiku un apmeklēt dažādus pasākumus. Kultūrai un atpūtai uz 1 iedzīvotāju Kocēnu novadā 2013. gadā tērēti Ls 70,41 (EUR 100,18), kas ir trešais augstākais rādītājs starp kaimiņu pašvaldībām.

Attēls nr. 29. Pašvaldību izdevumi kultūrai un atpūtai uz 1 iedzīvotāju 2013. gadā, Ls
(avots: CSP un pašvaldību saistošie noteikumi)

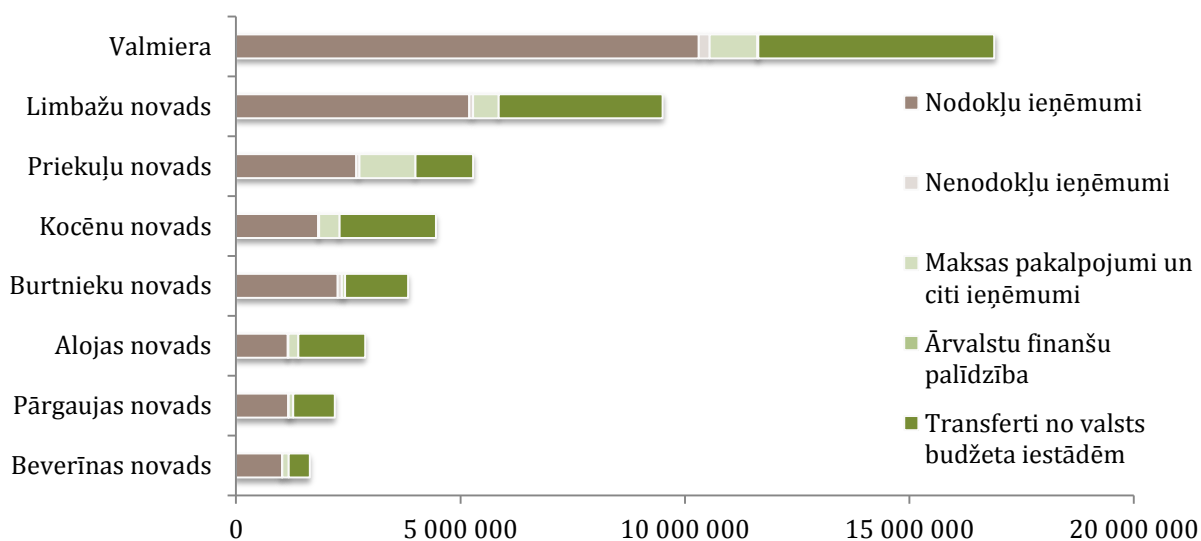

Novads - starp veiksmīgākajām pašvaldībām pašu ieņēmumu nodrošināšanā

Pašvaldības budžeta ieņēmumu lielāko daļu veido transferti no valsts budžeta iestādēm (48,2%) un iedzīvotāju ienākuma un nekustamā īpašuma nodokļi (41,1%).

Salīdzinot ar kaimiņu pašvaldībām, lielāks īpatsvars budžeta ieņēmumos ir pašvaldības maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem (10,2%), kas ir otrs lielākais īpatsvars pēc Priekuļu novada (23,7%).

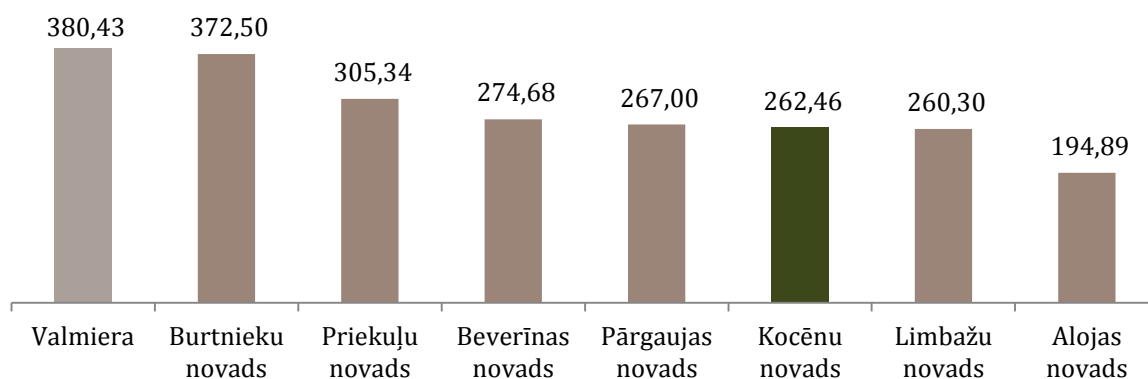
Attēls nr. 30. Pašvaldību 2013. gada budžeta ieņēmumu sadalījums pa kategorijām
(avots: pašvaldību saistošie noteikumi)

Tendence: zema iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu līmenis

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju 2013. gadā sastādīja Ls 262,62, kas ir trešais sliktākais rādītājs starp kaimiņu pašvaldībām.

Attēls nr. 31. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju, 2013. gads, Ls
(avots: CSP un pašvaldību saistošie noteikumi)

5. Aptauju rezultāti

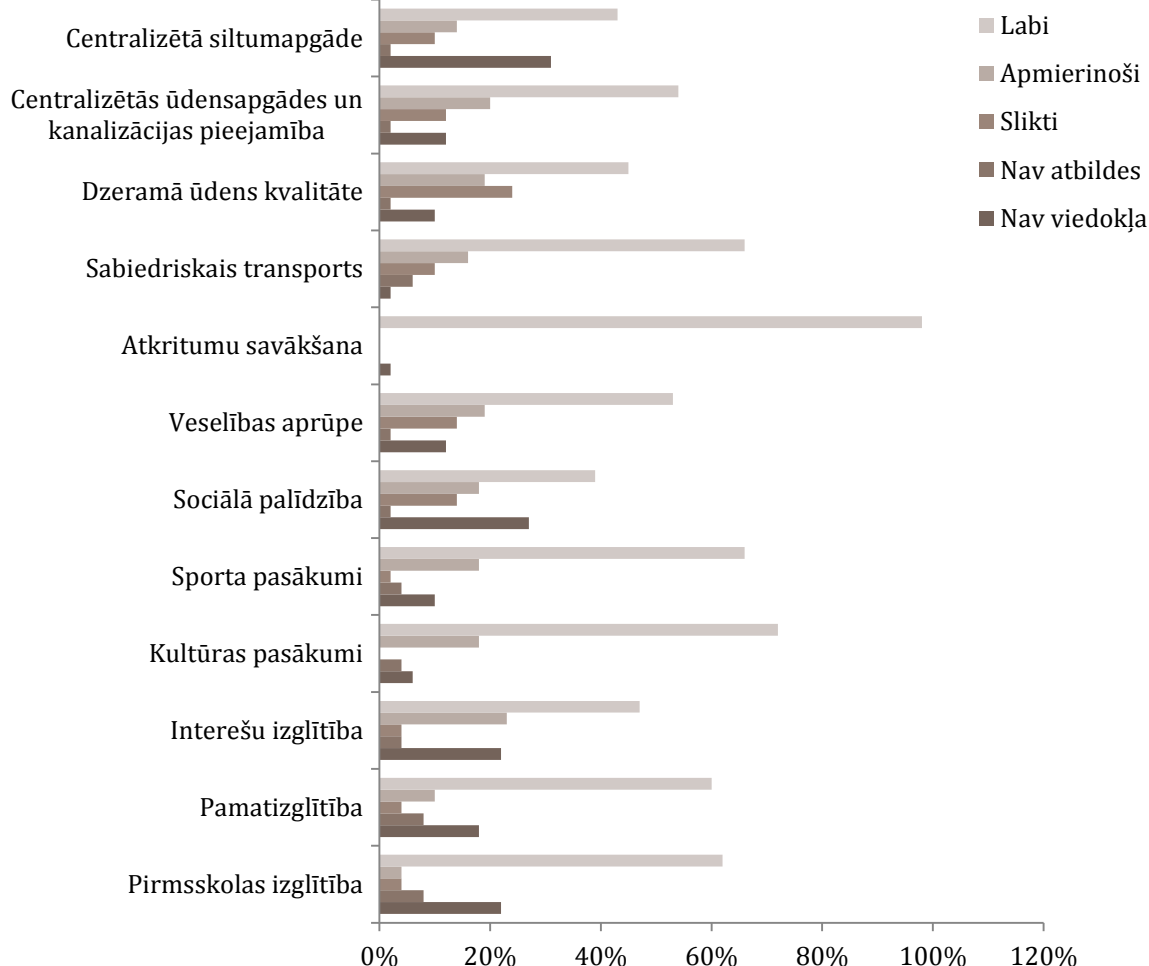
5.1. Pašvaldības veiktā aptauja

Vislabāk vērtētie pakalpojumi – atkritumu apsaimniekošana, pasākumi un sabiedriskais transports

2013. gada nogalē Kocēnu novada dome veica aptauju novada iedzīvotāju vidū, lai uzzinātu viedokli par dzīvi Kocēnu novadā, pašvaldības paveiktajiem darbiem, nepieciešamajiem uzlabojumiem, novada attīstību un pašvaldības sadarbību ar iedzīvotājiem. Aptaujā piedalījās 60 respondenti no visiem novada pagastiem.

Vislabāk aptaujas respondenti vērtē atkritumu savākšanas pakalpojumu novadā, kam seko novadā rīkote kultūras un sporta pasākumi, kā arī sabiedriskā transporta pakalpojumi. Savukārt vissliktāk iedzīvotāji vērtē dzeramā ūdens kvalitāti. Otri sliktāk vērtētie novadā piedāvātie pakalpojumi ir sociālā palīdzība un veselības aprūpe.

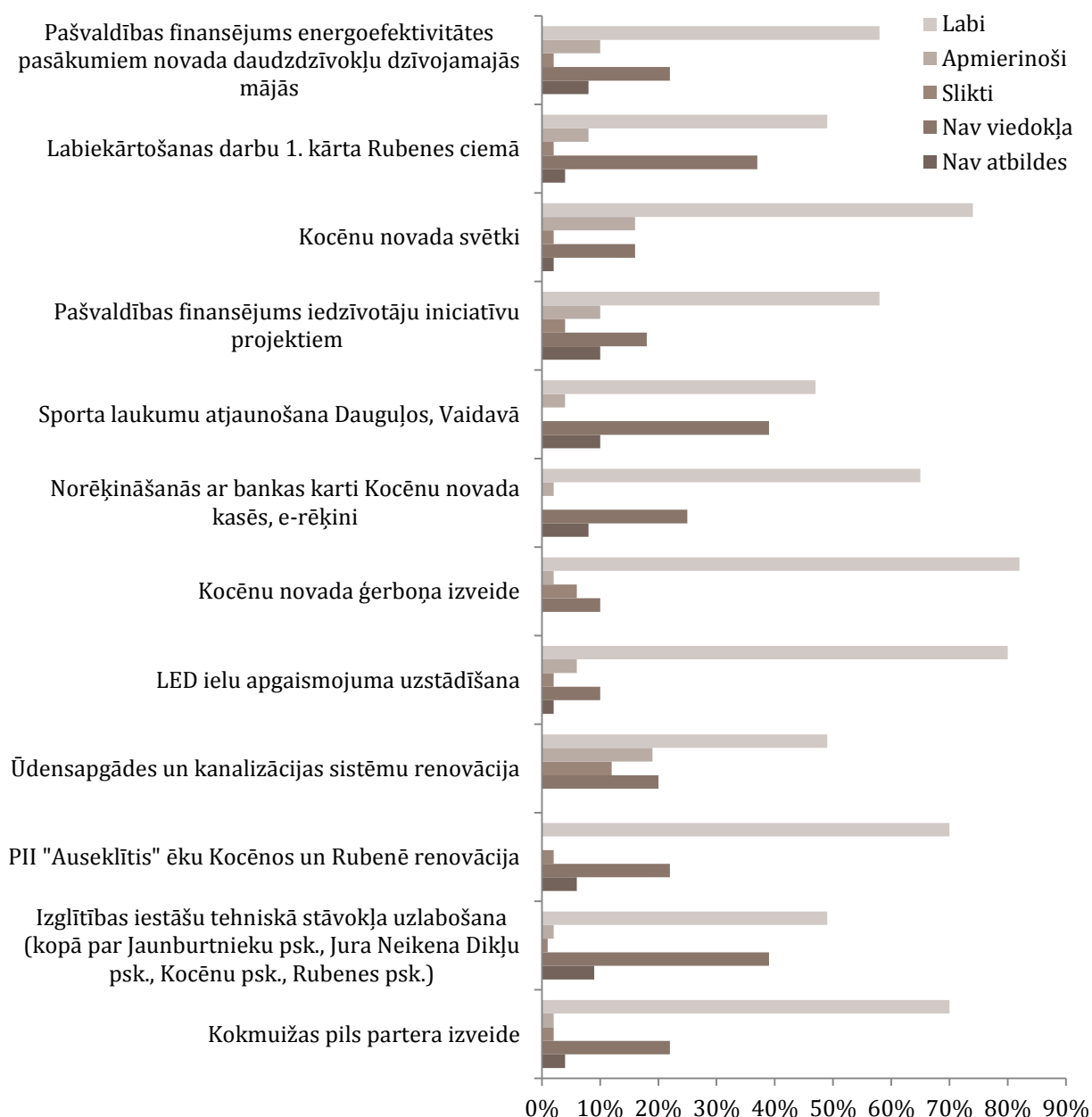
Attēls nr. 32. Novada iedzīvotāju vērtējums par novadā pieejamajiem pakalpojumiem (avots: Kocēnu novada mājaslapa)

Labākie projekti – novada ģerboņa izveide, apgaismojuma uzstādīšana un novada svētki

Sarp novada domes īstenotajiem projektiem vispozitīvāko novērtējumu saņēmusi Kocēnu novada ģerboņa izveide, no kā tikai nedaudz atpaliek LED ielu apgaismojuma uzstādīšana un notikušie Kocēnu novada svētki. Vissliktāko novērtējumu saņēmis realizētais ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu renovācijas projekts.

Attēls nr. 33. Novada iedzīvotāju vērtējums par domes realizētajiem projektiem (avots: Kocēnu novada mājaslapa)

Novada iedzīvotājiem aptaujā tika lūgts izvērtēt arī pašvaldības darbu un sadarbību ar iedzīvotājiem. Ar pašvaldības darbinieku attieksmi pret iedzīvotājiem un klientiem lielākā daļa respondentu (98%), ir apmierināti, tomēr aptaujā nosauc arī atsevišķus uzlabojumus, kas būtu nepieciešami novada domes apmeklētāju apkalpošanā – visbiežāk minēts, ka būtu jāuzlabo darbinieku kompetence (20%) un informācijas pieejamība (16%).

Lielākā daļa respondentu novada domes sadarbību ar iedzīvotājiem vērtē kā labu (66%), taču ievērojama daļa uzskata, ka tā tomēr ir nepietiekama (32%). 82% respondentu atzīmējuši, ka iegūst pietiekami daudz informācijas par pašvaldības darbu, savukārt

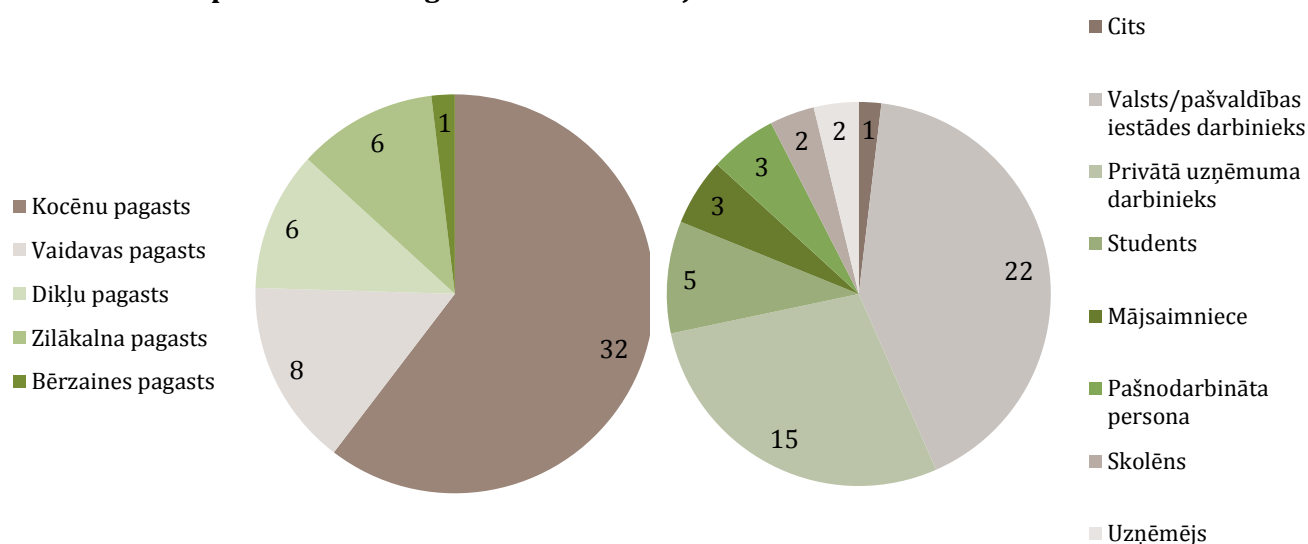
informācijas trūkst 16% aptaujas dalībnieku. Galvenie informācijas avoti par pašvaldības darbu respondentiem ir izdevums „Kocēnu novada vēstis” un novada mājaslapa www.kocenunovads.lv, kā arī reģionālais laikraksts „Liesma”.

5.2. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes ietvaros veiktā aptauja

2014. gada maijā un jūnijā ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes ietvaros tika veikta iedzīvotāju aptauja, noskaidrojot viedokli par novada lielākajām priekšrocībām un trūkumiem, nepieciešamajiem uzlabojumiem, izvirzāmajām prioritātēm un novada unikālajām iezīmēm.

Aptaujā piedalījās 53 respondenti no visiem novada pagastiem. Tikai 2 no respondentiem tuvāko 5 gadu laikā plāno atstāt Kocēnu novadu un pārcelties uz dzīvi ārpus tā, pamatojot to ar labākām darba, izglītības un pieejamo pakalpojumu iespējām.

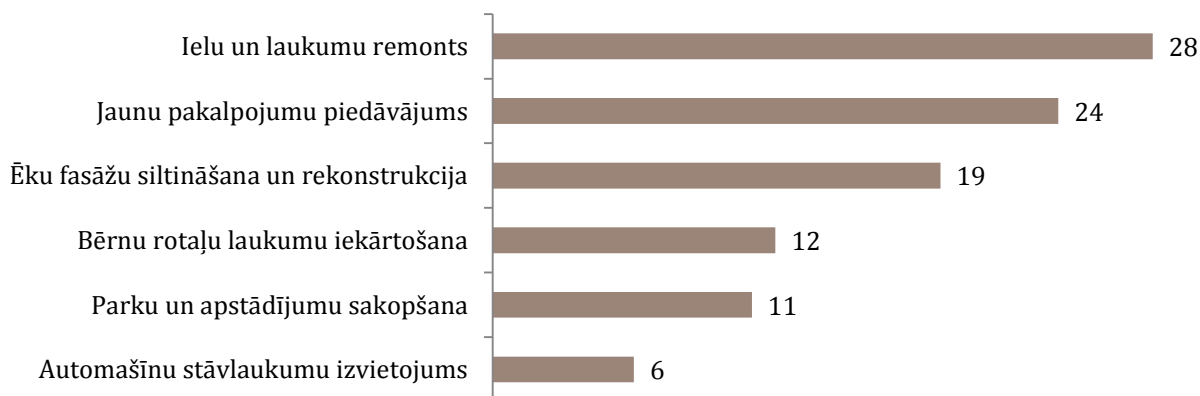
Attēls nr. 34. Respondentu demogrāfiskais raksturojums – dzīvesvieta un nodarbošanās

Dzīves kvalitāti uzlabotu ielu remonts, plašāks pakalpojumu klāsts un ēku rekonstrukcija

Atbildot uz jautājumu, kādi uzlabojumi paaugstinātu dzīves kvalitāti iedzīvotāju dzīves vietā, respondenti visbiežāk minējuši ielu un laukumu remontu, jaunu pakalpojumu piedāvājumu un ēku rekonstrukciju. Tāpat aptaujas dalībnieki savās atbildēs uzsver nepieciešamību pēc jaunām darbavietām novadā, kā arī slikto novada ceļu infrastruktūras stāvokli.

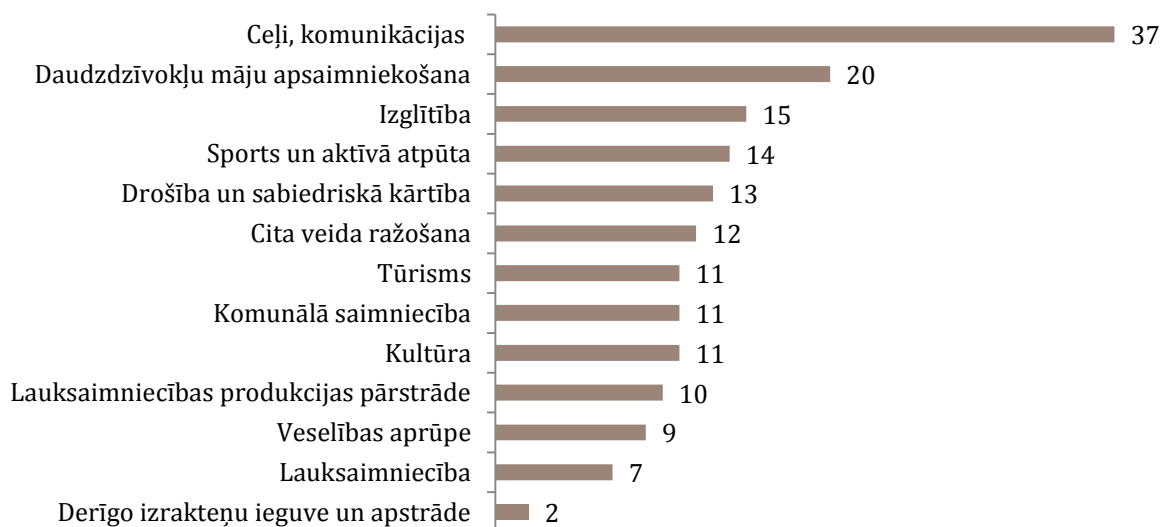
Attēls nr 35. Kādi uzlabojumi paaugstinātu dzīves kvalitāti Jūsu dzīves vietā?

Vēlamās attīstības prioritātes – ceļu infrastruktūra, namu apsaimniekošana, izglītība

Par novada attīstības prioritātēm iedzīvotāji izvirzītu ceļu un komunikācijas infrastruktūras uzlabošanu, namu apsaimniekošanas kvalitātes celšanu, izglītību, sportu un aktīvo atpūtu.

Attēls nr. 36. Kādām, Jūsaprāt, vajadzētu būt prioritārajām jomām, ko Kocēnu novadā vajadzētu attīstīt?

Novada unikālie resursi – dabas un kultūrvēsturiskais mantojums un iedzīvotāji

Par novada unikālākajiem resursiem aptaujas dalībnieki uzskata

- dabas un kultūrvēsturisko mantojumu (minēts 38 reizes),
- novada kultūras infrastruktūru un pasākumus, īpaši Dikļu koncertzāli (minēts 10 reizes),
- novada iedzīvotājus (minēts 5 reizes),
- sporta tradīcijas (minēts 4 reizes),
- sakopto vidi (minēts 3 reizes).

Respondentu ieteikumos novada turpmākai attīstībai dominē mudinājums radīt jaunas darbavietas (minēts 9 reizes), uzlabot pašvaldības darba kvalitāti un uzturēt sakoptu vidi (abi minēti 7 reizes), kā arī atbalstīt uzņēmējus (minēts 5 reizes). Kā citi ierosinājumi minēta novada attālāko teritoriju attīstīšana un novada centra Kocēnu ciemata attīstīšana, iedzīvotāju aktivitātes un iniciatīvu sekmēšana, tūrisma attīstīšana, ūdens kvalitātes uzlabošana, sabiedriskā transporta un, veselības un izglītības pakalpojumu uzlabošana.

5.3.IdejuTalkas rezultāti

Pozitīvās tendences

Vides sakoptība

Šo tendenci pieminēja 4 no 5 darba grupām, kas liecina par to, ka iedzīvotāji novērtē pašvaldības un privāto īpašnieku ieguldīto darbu apkārtējās vides sakopšanā un sakārtošanā, veidojot Kocēnu novadu par dzīvošanai pievilcīgu un labvēlīgu teritoriju.

Infrastruktūras stāvokļa uzlabošanās

Infrastruktūras attīstīšanās ir otra biežāk minētā iepriecinošā tendence – to nosauca 3 darba grupas. Kā pozitīvas pārmaiņas, kas uzlabo dzīves un uzņēmējdarbības vidi novadā tika minēta ūdensapgādes sistēmas sakārtošana, valsts autoceļu remontēšana, interneta piekļuves uzlabošanās, ielu apgaismojuma ierīkošana.

Tūrisma attīstība un novada atpazīstamības pieaugums

Iedzīvotāji novērojuši, ka novadā esošie tūrisma objekti – Zilaiskalns, Dikļu pils u.c. – kļūst par arvien populārākiem tūristu galamērķiem, kā arī novadā notiekošie sporta un kultūras pasākumi arvien plašāk izskan reģionālā un nacionālā mērogā.

Sadarbība ar kaimiņu novadiem un Valmieras pilsētu

Pozitīvi tiek vērtēta pēdējos gados nostiprinājusies sadarbība ar Valmieras pilsētu un kaimiņu novadiem uzņēmējdarbības, izglītības, sporta un pakalpojumu nozarēs, kas veicina teritoriju kopīgu attīstību un izaugsmi.

Kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšana un sakārtošana

Kā iepriecinošu tendenci novada iedzīvotāji vērtē īstenoto pasākumu kvalitāti un iniciatīvas kultūrvēsturiskā mantojuma vērtību saglabāšanai un popularizēšanai.

Uzņēmējdarbības attīstība

Tiek novērtēta jaunu uzņēmumu rašanās, kā arī uzņēmēju savstarpējās sadarbības pieaugums gan vienas, gan dažādu nozaru ietvaros un starp dažādu novadu uzņēmējiem. Iedzīvotāji izceļ arī novada domes īstenotos atbalsta pasākumus uzņēmējiem.

Pašvaldības komunikācija ar iedzīvotājiem

Iedzīvotāji augsti vērtē pašvaldības īstenotos pasākumus iedzīvotāju iesaistīšanai novada pārvaldes procesos un politikas veidošanā, arvien biežāk veicot iedzīvotāju aptaujas, rīkojot iedzīvotāju un pašvaldības pārstāvju tikšanās un sabiedriskās apspriešanas.

Jaundzimušo skaita stabilitāte

Iepriecinoša tendence ir jaundzimušo skaita novadā relatīvā stabilitāte un pat nelielais pieaugums, kas valsts un reģiona kontekstā Kocēnu novadu pozitīvi izceļ.

Negatīvās tendences

Iedzīvotāju skaita samazināšanās

Depopulācijas tendence tika minēta 3 no 5 grupu stāstījumos. Jauno ģimeņu skaita samazināšanās un pensionāru skaita pieaugums ir tendence, kas īpaši satrauc novada iedzīvotājus.

Darba vietu trūkums novadā

Novada iedzīvotāji kā negatīvu tendenci min to, ka – darba meklējumos novada iedzīvotājiem jādodas uz citām pašvaldībām. Iedzīvotājus satrauc arī bezdarba līmenis, īpaši ilgstošie bezdarbnieki, kas nevēlas uzņemties iniciatīvu un pārtiek no sociālajiem pabalstiem.

Novada pagastu ceļu sliktais stāvoklis

Remontēts tiek tikai valsts nozīmes autoceļš A3, kamēr ceļi starp pagastu centriem ir katastrofālā stāvoklī, īpaši pavasaros vai lietainā laikā.

Slikta sadarbība ar policiju

Novadā trūkst pašvaldības policijas vai biežākas Valsts policijas klātbūtnes. Iedzīvotājus satrauc, ka policisti uz izsaukumiem un iesniegumiem reaģē lēni, kas savukārt nemotivē iedzīvotājus risināt problēmas ar policijas palīdzību, kur tas būtu nepieciešams.

Sadzīves pakalpojumu trūkums pagastos

Iedzīvotāji ir neapmierināti ar to, ka pagastos uz vietas trūkst tādu sadzīves pakalpojumu kā, piemēram, frizieru, apavu remonta, zobārstu.

Sabiedriskā transporta starp pagastiem un novada centru trūkums

Pagastu savstarpējais savienojums un savienojums ar novada centru ar sabiedrisko transportu ir vājš. Iedzīvotāji min, ka, atrisinot transporta problēmu, mazāk izjustu, piemēram, sadzīves pakalpojumu trūkumu, jo tos varētu ērti saņemt citā novada pagastā.

Bērnu un jauniešu mācīšanās citu pašvaldību skolās

Liels skaits novadā deklarēto bērnu apmeklē citu pašvaldību izglītības iestādes, nevis vietējās skolas. Šī tendence iedzīvotājus satrauc, un viņi vēlas redzēt tās risināšanu, lai kavētu vietējo skolu reorganizāciju vai slēgšanu.

Novada centra vājā attīstība Valmieras pilsētas tuvuma dēļ

Lai arī Valmieras pilsētas tuvumu iedzīvotāji vērtē kā plašu iespēju piedāvājumu, tajā pašā laikā tas arī nemotivē attīstīt dažādu pakalpojumu pieejamību novadā, jo tos ērti sasniegt Valmieras pilsētā.

Pašvaldības dzīvojamā fonda sliktais stāvoklis

Iedzīvotājus satrauc, ka pašvaldības īpašumā esošais ēku fonds netiek pienācīgi uzturēts un arvien pasliktinās tā stāvoklis, kas negatīvi ietekmē dzīves vides kvalitāti.

Nepietiekams atbalsts daudzdzīvokļu ēku energoefektivitātes uzlabošanai

Iedzīvotāji vēlētos, lai pašvaldība īstenotu vairāk atbalsta pasākumu ēku siltināšanai, kas gan samazinātu apkures rēķinus, gan uzlabotu ēku vizuālo izskatu.

Novada kopīgas identitātes veidošanās

Par spīti uzlabojumiem kopš novada dibināšanas, kā dēļ šī tendence tika nosaukta arī pie iepriecinošajām, iedzīvotāji arī atzīst, ka vēl ir nepieciešams ieguldīt vairāk darba kopīgas novada identitātes veicināšanai, lai uzlabotu iedzīvotāju piederības izjūtu Kocēnu novadam.

Novada priekšrocības

Lai apkopotu idejas par Kocēnu novada resursiem un priekšrocībām pār kaimiņu novadiem, kas varētu veidot Kocēnu novada unikālo identitāti un atpazīstamību, IdejuTalkas dalībnieki darbojās četrās grupās – tūrisms, atpūta, uzņēmējdarbība un dzīves vide -, apkopojot idejas par resursiem, kas Kocēnu novadu izceļ citu vidū.

Tūrisms: dabas objekti, kultūrvēsturiskie pieminekļi, pasākumu tūrisms

Iedzīvotāji uzsver novada īpaši aizsargājamās dabas teritorijas – Gaujas Nacionālo parku un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu, kā arī tādus objektus kā Zilaiskalns un Sietiņezis, kas ir unikāli nacionālā mērogā. Tāpat priekšrocības pār citiem novadiem dod arī daudzie kultūrvēsturiskie pieminekļi un unikāli apskates objekti - Dikļu pils,

Rubenes baznīca kā Livonijas Indriķa hronikas tapšanas vieta, Dikļi kā pirmo latviešu dziedāšanas svētku norises vieta, Zilaiskalns kā senlatviešu svētvieta, Baltijā vienīgais sfēriskais saules pulkstenis Kocēnos, kā arī jaunizveidotā Dikļu dabas koncertzāle, kas ļauj attīstīt novadā pasākumu tūrismu.

Atpūta: gan aktīva, gan rāma dzīvesveida piekritējiem

Unikāls, bet nepietiekami izmantots resurss ar atpūtas objekta potenciālu ir bijušā mazbānīša sliežu ceļš, kas caurvij novadu. Iedzīvotāji vēlētos redzēt, ka tas tiek izveidots par velo vai tūrisma taku. Tāpat iedzīvotāji uzsver ūdenstilpju dažādību novadā, ko var izmantot ūdens tūrisma un sporta veidu attīstībai. Sakārtotā kultūras un sporta infrastruktūra novada pagastos ļauj katram novada iedzīvotājam un viesim izvēlēties starp sev piemērotāko atpūtas veidu. Īpaši iedzīvotāji izceļ florbola tradīcijas novadā.

Uzņēmējdarbība: izdevīgs novietojums, sadarbība ar Valmieru un dabas resursi

IdejuTalkas dalībnieki uzsver, ka uzņēmējdarbībai Valmieras tuvums ir liela iespēja attīstīties. Tāpat priekšrocība ir arī valsts nozīmes autoceļš A3, kas šķērso novada teritoriju. Tiek uzsvērts, ka ir jāturpina iesāktā novada uzņēmēju savstarpējā un pārnovadu sadarbība, kura veicina uzņēmējdarbības jomu labāku attīstību. Novadā ir arī dabas resursi ar lielu uzņēmējdarbības sekmēšanas potenciālu, kuru apguvi nepieciešams veicināt – piemēram, purvu teritorijas ar kūdru.

Dzīves vide: Valmieras tuvums un ērtā sasniedzamība, infrastruktūras un vides sakārtotība

Valmieras tuvumu kā būtisku faktoru uzsver arī iedzīvotāju grupa, kas darbojās ar dzīves vides priekšrocību identificēšanu. Liela priekšrocība ir tā, ka Valmiera ar visiem novada centriem ir savienota ar asfaltētiem ceļiem, kas pat no tālākā pagasta centra ļauj nokļūt pilsētā 30 minūšu laikā. Iedzīvotāji arī uzsver, ka pagastos tiek arvien pilnveidota dažāda veida infrastruktūra un uzlabojas vides sakoptība un pievilcīgums.

Kocēnu novada vīzija – 2030

Ideju talkas dalībnieki nāca klajā ar savu vīziju Kocēnu novadam:

Kocēnu novads 2030. gadā ir Latvijas nodarbinātākais novads, Ziemeļvidzemes reģiona dzīvošanai un strādāšanai pievilcīgākais novads un unikālākais kultūrvēsturiskā mantojuma centrs.

Lai sasniegtu izveidoto vīziju, darba grupās dalībnieki strādāja pie mērķu izvirzīšanas. Tika uzsvērts, ka vīzijas īstenošanai novadā nepieciešams:

- 1) apzināt un izpētīt kultūrvēsturisko mantojumu un veicināt kultūrizglītību,
- 2) aktīvi strādāt pie novada reklamēšanas un izstrādāt vienotu novada kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošanas un mārketinga stratēģiju,
- 3) jāturpina uzlabot novada infrastruktūru – ceļus, interneta savienojumu, vairāk atbalstīt ēku energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus,
- 4) uzlabot izglītības un sociālo pakalpojumu pieejamību un kvalitāti,
- 5) veicināt novada un novada iedzīvotāju identitātes un piederības izjūtas veidošanos un radīt Kocēnu novada kā dzīvošanai pievilcīgas un pat ekskluzīvas vides tēlu.

6.SVID analīze

6.1. SVID analīze

Stiprās puses	Vājās puses
–Ģeogrāfiskais novietojums –Nacionāla mēroga dabas un kultūrvēsturisko pieminekļu daudzveidība –Aktīvās un pasīvās atpūtas iespējas –Laba pārvaldība –Florbolds kā novada atpazīstamības veicinātājs –Purvi kā dabas resurss	–Mazāks vidusšķiras īpatsvars –Slikts vietējās nozīmes ceļu stāvoklis –Vāja satīklotība ar nacionālās un reģionālās nozīmes centriem –Zema iedzīvotāju līdzdalība
Iespējas	Draudi
–Kvalitatīva dzīves telpa vidusšķiras ģimenēm no Valmieras un citām Vidzemes reģiona pilsētām –Dabas un kultūras tūrisma attīstība –Kūdras ieguve –Rūpniecības attīstība	–Pašvaldības pakalpojumu sadārdzināšanās –Pašvaldības ieņēmumu samazināšanās –Pamestu ēku un graustu skaita pieaugums

Stiprās puses: novietojums, dabas resursi, tūrisma, un atpūtas iespējas un florbolds

Novada stiprā puse ir tā ģeogrāfiskais novietojums blakus nacionālās nozīmes attīstības centram Valmierai un Rīgas ērtā sasniedzamība pa autoceļu A3 (Inčukalns – Valmiera – Igaunijas robeža). Tāpat citu teritoriju vidū novadu izceļ plašā nacionāla mēroga dabas un kultūrvēsturisko pieminekļu daudzveidība - lielu daļu novada teritorijas aizņem īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts un Gaujas

Nacionālais parks un novada teritorijā ir vērtīgi arhitektūras, arheoloģijas un vēstures pieminekļi (Dikļu pils, Rubenes baznīca, vairāki senkapi un pilskalni u.c.). Apvienojumā ar dabas ainavu pievilcību un attīstīto kultūras un sporta infrastruktūru tie nodrošina labas aktīvās un pasīvās atpūtas iespējas novada iedzīvotājiem un viesiem. Kā stipro pusi jāmin arī novada labo pārvaldību, par ko liecina augstā iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbu kopumā un pašvaldības spēja nodrošināt salīdzinoši lielu pašu ieņēmumu īpatsvaru budžetā. Izceļamas ir novada florbola tradīcijas Rubenē un Kocēnos, kuras nodrošina novada atpazīstamību visā Latvijā un ārpus tās robežām. Novadam raksturīgs arī salīdzinoši liels purvu īpatsvars novada teritorijā, kas ir vērtīgs dabas resurss.

Vājās puses: vidusšķiras trūkums, vāja vietējo ceļu infrastruktūra un satiklība ar centriem

Kā novada vājo pusi jāmin salīdzinoši mazāko vidusšķiras – iedzīvotāju ar augstāko izglītību un ienākumiem vidējā līmenī un virs tā - īpatsvaru nekā citos novados. Par to liecina zemais iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu apjoms pašvaldības budžetā, salīdzinoši zemais darba samaksas un tās pieauguma apmērs un zemāks iedzīvotāju ar augstāko izglītību. Novadā ir slikti attīstīta vietējo ceļu, kas savieno pagastu centrus un vietējas nozīmes apdzīvotas vietas, infrastruktūra un tie ir sliktā stāvoklī. Tāpat novadam ir salīdzinoši vāja satiklība ar nacionālas un reģionālas nozīmes centriem. Sabiedriskais transports kursē tikai Valkas un Valmieras, Limbažu un Rīgas virzienā, kamēr, piemēram, no kaimiņos esošā Priekuļu novada iespējams nokļūt 12 Latvijas attīstības centros Vidzemes un Latgales reģionā. Vāja ir arī iedzīvotāju līdzdalība politiskajos procesos – sarūk vēlēšanās piedalījušos pilsoņu skaits, un tas ir zemāks nekā vidēji valstī.

Iespējas: kvalitatīva dzīves un darba telpa, tūrisma un rūpniecības attīstība, dabas resursu izmantošana

Novada iespēja ir veidoties par kvalitatīvu dzīves un darba telpu, īpaši vidusšķiras ģimenēm no Valmieras un citām Vidzemes reģiona pilsētām,, piedāvājot sakārtotu kultūras, sporta un primāro pakalpojumu infrastruktūru, tuvu mājvietai pieejamu pamatizglītību, dabas resursus rekreācijai un pasīvai un aktīvai atpūtai. Šīs iespējas realizēšanai priekšrocība ir arī Valmieras pilsētas tuvums un novada savienojums ar pilsētas sabiedriskā transporta tīklu. Tāpat novadam ir resursi un labi priekšnoteikumi turpmākai dabas un kultūras tūrisma attīstībai un nacionāla mēroga kultūras pasākumu

rīkošanai, piemēram, jaunatklātajā Dikļu dabas koncertzālē. Novada iespēja ir efektīvāk izmantot kūdras kā uzņēmējdarbības resursu. Zilākalna pagastā šobrīd ir viens no lielākajiem uzņēmumiem novadā, un uz šī piemēra pamata var veikt tālāku nozares attīstību. Ekonomikā iespēja ir arī attīstīt rūpniecību, pamatojoties uz novada ērto ģeogrāfisko novietojumu tuvu Valmieras pilsētai un blakus autoceļam A3. Ērtā attīstības centru un arī Dienvidigaunijas reģiona sasniedzamība ļauj potenciālajiem investoriem un uzņēmējiem prezentēt novadu kā labu vidi uzņēmējdarbības attīstīšanai. Pastāv iespējas gan ērti izplatīt produkciju Rīgas, Ziemeļvidzemes un Dienvidigaunijas, kā arī piekrastes zonā, gan piesaistīt darbaspēku no minētajām teritorijām.

Draudi: pakalpojumu sadārdzināšanās, ieņēmumu samazināšanās un ēku pamestība

Lielākie draudi novadam ir pašvaldības ieņēmumu samazināšanās un pakalpojumu sadārdzināšanās, kas abi izriet no iedzīvotāju skaita sarukšanas un sabiedrības novecošanās. Sarūkot darbspējīgo iedzīvotāju skaitam un palielinoties pensionāru skaitam, novadā ieplūdis mazāks apjoms iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu. Tajā pašā laikā joprojām būs nepieciešams uzturēt novada infrastruktūru un nodrošināt sociālo atbalstu, kā rezultātā pieaugs šo pakalpojumu izmaksas uz 1 iedzīvotāju. Līdz ar to pastāv risks, ka pieaugs pašvaldības nodrošināto komunālo u.c. pakalpojumu cenas. Tāpat ievērojamā emigrācijas īpatsvara dēļ novadā var pieaugt pamesto ēku un graustu skaits, kurus neapdzīvo un neapsaimnieko to īpašnieki. Šāda tendence degradē apkārtējo vidi un kavē pievilcīgas vides veidošanu novadā.

7.Secinājumi

7.1.Attīstības izaicinājumi

Izaicinājums 1: iedzīvotāju skaita sarukšana

Tāpat kā visā Latvijā, arī Kocēnu novadā iedzīvotāju skaits arvien samazinās, tomēr depopulācijas temps Kocēnu novadā ir lēnāks nekā vidēji valstī un lielākajā daļā kaimiņnovadu (2008.-2013. gadā iedzīvotāju skaits samazinājies par 7%).⁷ Arī Kocēnu novada sabiedrības novecošanās notiek salīdzinoši lēnāk nekā valstī vai kaimiņu teritorijās (par 0,2% 2011.-2013. gadā).⁸ Tomēr gan depopulācijas, gan iedzīvotāju novecošanās tendences pakļauj novadu vairākiem riskiem. Iedzīvotājiem emigrējot, samazinās darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits. Tam sekas ir mazāks bērnu skaits

⁷ Dati – Centrālā statistikas pārvalde.

⁸ Dati – CSP.

novadā, mazāks novada uzņēmējdarbības potenciāls un mazāki pašvaldības ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļiem. Tajā pašā laikā pašvaldībai ir plaša infrastruktūra, kuras uzturēšanas izmaksas uz vienu iedzīvotāju, to skaitam un pašvaldības ieņēmumiem turpinot sarukt, palielināsies. Lai segtu trūkstošo ieņēmumu daļu, nākas palielināt pašvaldības pakalpojumu cenas. Līdz ar to izaicinājums ir censties noturēt novadā dzīvojošos iedzīvotājus un piesaistīt jaunus, kas varētu mazināt skarbās depopulācijas sekas.

Izaicinājums 2: mazs vidusšķiras īpatsvars

Vairums Kocēnu novada iedzīvotāju šobrīd ir ar salīdzinoši vidēju izglītības līmeni – augstākā izglītība ir tikai 13,4% novada iedzīvotāju, kas ir mazāks īpatsvars nekā vidēji valstī vai Valmieras pilsētā.⁹ Arī darba samaksa, lai gan starp augstākajām kaimiņnovados, tomēr ir salīdzinoši zemāka nekā vidēji valstī. Tāpat samaksas pieaugums ir ne tik straujš kā vidēji valstī. Iepriekšminētie rādītāji, kā arī salīdzinoši nelielais iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu apjoms uz 1 iedzīvotāju liecina par mazu strādājošas un labi atalgotas vidusšķiras īpatsvaru pašvaldības iedzīvotāju vidū. Turpinot samazināties iedzīvotāju skaitam, turpinās sarukt arī pašvaldības ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa. Turklāt, darba samaksas apjomam pieaugot mazāk strauji nekā vidēji valstī un lēnāk nekā cenu līmenim, draud pazemināties iedzīvotāju pirktspēja. Tādēļ izaicinājums ir panākt, ka Kocēnu novads tēls tiek veidots par salīdzinoši turīgai vidusšķirai – iedzīvotājiem ar augstāko izglītību un ieņēmumiem vidējā līmenī un virs tā - piemērotu dzīves telpu, tādējādi piesaistot novadam jaunas, izglītotas, maksātspējīgas ģimenes, kas veicinātu novada kopējās labklājības pieaugumu.

Izaicinājums 3: Valmieras tuvums

Valmieras pilsētas tuvums – tikai 11 km no novada centra – ir gan iespēja, gan drauds. Pilsēta piedāvā plašu, viegli pieejamu pakalpojumu loku, kas ir ievērojams labums novada iedzīvotājiem. Tajā pašā laikā daudzpusīgais pilsētas iespēju klāsts un vieglā sasniedzamība veicina konkurenci starp pakalpojumu sniedzējiem izglītības, sociālo un sadzīves pakalpojumu, tirdzniecības un citās nozarēs. Izteikta ir arī pašvaldību konkurence par iedzīvotājiem un uzņēmējiem. Izaicinājums novadam ir būt konkurētspējīgam ar Valmieras pilsētu un apzināties veidus, kā pilsētas tuvums var būt priekšrocība, nevis trūkums vietējai attīstībai.

⁹ Dati – CSP.

Izaicinājums 4: dabas kapitāla ilgtspēja

Novadā ir bagātīgi dabas resursi – meži, lauksaimniecībā izmantojamā zeme, purvi, ūdeņi, kuri var kalpot ekonomiskiem un rekreācijas mērķiem un veicināt novada labklājības pieaugumu. Tomēr izaicinājums ir šo resursu ilgtspējīga pārvaldīšana, kas prasa gudru un tālredzīgu, uz resursu kapitalizāciju mērķētu lēmumu pieņemšanu, videi draudzīgu saimniekošanu un resursu uzturēšanu, lai tie spētu maksimāli saglabāt savu vērtību un dot labumus arī nākamajām paaudzēm.

Izaicinājums 5: vāja novada iedzīvotāju piederības izjūta

Kocēnu novads dibināts 2009. gadā kā Valmieras novads, nosaukumu mainījis 2010. gadā. Pēc administratīvās reformas, kas būtiski samazināja pagastu patstāvību, apvienojot tos novados, Kocēnu novada pagastu iedzīvotājiem vēl nav izveidojusies izpratne par novadu kā vienotu teritoriju. Sabiedrības līdzdalība politiskajos procesos – pašvaldību vēlēšanās – novadā ir nedaudz zemāka nekā vidēji valstī (45,0% pret 46,0%)¹⁰ un starp kaimiņu novadiem vēlēšanās piedalījušos pilsoņu īpatsvars ir viduvējs. Novada iedzīvotāju piederības izjūtas trūkums mazina savstarpējo uzticēšanos, veicina individuālistisku domāšanas veidu un apgrūtina lēmumu pieņemšanu. Līdz ar to izaicinājums ir veicināt novada iedzīvotāju vienotību un kopīgu mērķu izpratni.

7.2. Novada specializācija

Tūrisma specializācija: Latvijas mēroga dabas un kultūras mantojums

Kocēnu novads ir bagāts ar nacionāla un vietēja mēroga dabas un kultūrvēstures pieminekļiem, kam ir būtiska nozīme Latvijas kultūrtelpas veidošanās procesā – Zilaiskalns kā nozīmīga senlatviešu dabas svētvieta, Rubenes baznīca kā Livonijas Indriķa hronikas tapšanas vieta, Dikļi kā pirmo latviešu dziedāšanas svētku norises vieta u.c. Šie objekti ļauj veidot Kocēnu novada tūrisma specializāciju, kas balstās uz novada lomas Latvijas kultūrvēsturē akcentēšanu. Apvienojot dabas un kultūras tūrisma iespējas, kā arī attīstot piedāvāto tūrisma un tam pakārtoto pakalpojumu klāstu, novadam ir veiksmīgs pamats izveidot vienotu unikālu kultūras produktu piedāvājumu un tapt par Ziemeļvidzemes reģionā un Latvijā nozīmīgu tūrisma centru. Līdz ar to tūrisma specializācija ir Kocēnu novada nacionāla līmeņa specializācijas joma.

¹⁰ Dati – Centrālā vēlēšanu komisija.

Funkcionālā specializācija: kvalitatīva dzīves vieta pilsētā strādājošajiem

Kocēnu novads ar savu estētisko vidi, daudzveidīgajām aktīvās un pasīvās atpūtas iespējām pie dabas un ūdeņiem un novada kultūras un sporta bāzēs, kā arī ar parocīgo ģeogrāfisko novietojumu tuvu Valmieras pilsētai un ērtu savienojumu ar Rīgu var tikt uzskatīts par pievilcīgu piepilsētas un lauku dzīves telpu. Nelielā attāluma un ērtās satiksmes dēļ (Kocēni iekļaujas Valmieras pilsētas sabiedriskā transporta tīklā) Valmieras pilsētā dzīvojošie Kocēnus var izvēlēties kā savu pamata dzīves vietu, iegūstot iespēju būt tuvu pilsētai, taču dzīvot ekoloģiskā lauku vidē. Savukārt Rīgā un citos nacionāla un reģionāla mēroga centros dzīvojošajiem Kocēnu novads ar savu ainavisko bagātību un sakārtoto infrastruktūru var kalpot kā otrā mājokļa vieta, kas ļauj izbaudīt mieru un atpūtu dabā. Funkcionālā specializācija ir Kocēnu novada reģionāla līmeņa specializācija.

Pakalpojumu specializācija: atpūtas pakalpojumi

Kocēnu novads atrodas lauku un pilsētas teritoriju mijiedarbības areālā. Nacionālās nozīmes centra Valmieras tuvums, kā arī labā sasniedzamība no citiem attīstības centriem un Rīgas dod iespēju novadam specializēties atpūtas pakalpojumu piedāvāšanā pilsētu iedzīvotājiem. Novadā pieejamie dabas resursi – ainavu un ūdenstilpju bagātība, kā arī kvalitatīvā sporta un kultūras infrastruktūra var kalpot par pamatu dažāda veida atpūtas iespēju attīstīšanai ar mērķi piesaistīt pilsētās dzīvojošos, kuri vēlas atpūsties mūsdienīgā, sakārtotā un mierpilnā lauku vidē. Kā atsevišķs pakalpojumu specializācijas atzars jāmin novadā attīstītā florbola spēles tradīcija. Tiek rīkoti dažādi vietējas un starptautiskas nozīmes florbola turnīri, kas novadam piesaista apmeklētājus-sporta līdzjutējus. Pakalpojumu specializācija ir Kocēnu novada vietēja un reģionāla mēroga specializācija.

Ekonomiskā specializācija: lauksaimniecība, apstrādes rūpniecība, kūdras ieguve

Lauksaimniecības zemes novadā aizņem 18,2% novada teritorijas¹¹ un tā šobrīd ir novadā attīstītākā ekonomikas nozare. Dabas apstākļu piemērotība un nozares tradīcijas veido labu bāzi turpmākai lauksaimniecības attīstībai. Tomēr, ņemot vērā lauksaimniecības zemju sadrumstaloto izplatību, tās ir vairāk piemērotas nevis ekstensīvai lauksaimnieciskajai ražošanai, bet gan saimniekošanas veidiem, kas no pieejamajām platībām ļauj iegūt maksimālu vērtību. Novadam ir arī parocīgs

¹¹ Dati – Valsts zemes dienests.

ģeogrāfiskais novietojums, kas ļauj tajā attīstīt dažāda veida apstrādes rūpniecību. A3 autoceļš un Valmieras un Rīgas salīdzinošais tuvums, kā arī Dienvidigaunijas reģiona sasniedzamība ļauj gan piesaistīt nozarei resursus no minētajām teritorijām, gan realizēt tajās produkciju. Vēl jāmin arī purvi un tajos esošie kūdras resursi, kuru ieguvei novadā ir labs izaugsmes potenciāls. Ekonomiskā specializācija ir Kocēnu novada reģionāla mēroga specializācija.

Izmantotie informācijas avoti

Alojas novada attīstības programma 2013.-2019. gadam. Pieejama

http://www.aloja.lv/uploads/media_items/alojas-ap-gala-03-2014.original.pdf

Alojas novada pašvaldības 2012. gada publiskais pārskats. Pieejams

<https://docs.google.com/file/d/0B0FXVDUk7V4MRTVGNGFTLUxPUUk/edit>

Alojas novada pašvaldības 2013. gada budžets. Pieejams

<http://www.aloja.lv/novads/pa%C5%A1vald%C4%ABba/bud%C5%BEets/2013-gads>

Beverīnas novada pašvaldības 2012. gada publiskais pārskats. Pieejams

http://www.beverinasnovads.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=2404:beverinas-novada-2012g-publiskais-prskats&catid=82:gada-prskati&Itemid=228

Beverīnas novada pašvaldības 2013. gada budžets. Pieejams

http://www.beverinasnovads.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=2145&Itemid=319

Beverīnas novada stratēģiskās attīstības vadlīnijas. Pieejams

http://www.beverinasnovads.lv/files/dokumenti/ter_att_plans/Beverinas_novada_strategiskas_attistibas_vadlinijas.pdf

Burtnieku novada attīstības programma 2012.-2018. gadam

http://www.burtniekunovads.lv/public/lat/attistiba/attistibas_planosanas_dokumenti/attistibas_programma/

Burtnieku novada pašvaldības 2012. gada publiskais pārskats. Pieejams

http://www.burtniekunovads.lv/upload/File/Burtnieku%20novada%20pa%C5%A1vald%C4%ABbas%202012_%20gada%20publiskais%20parskats.pdf.pdf

Centrālās statistikas pārvaldes datu bāze. Pieejama: <http://www.csb.gov.lv>

Centrālās vēlēšanu komisijas datu bāze. Pieejama: <http://www.cvk.lv>

Kocēnu novada pašvaldības 2012. gada publiskais pārskats. Pieejams

http://www.kocenunovads.lv/upl_files/Gada_parskats_2012.pdf

Kocēnu novada pašvaldības 2013. gada budžets. Pieejams

<http://www.kocenunovads.lv/lv/page/356/434>

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam „Latvija 2030”. Pieejama

http://www.pkc.gov.lv/images/LV2030/Latvija_2030.pdf

Latvijas reģionu ekonomikas attīstības perspektīvas un virzieni. Pieejams

http://www.vidzeme.lv/upload/lv/Teritorijas_planojums/RegEkonAttPersp_10_11.pdf

Limbažu novada attīstības programma 2011.-2017. gadam. Pieejama

http://www.limbazi.lv/images/stories/dokumenti/normativie_akti_dokumenti/LN_att_programma.pdf

Limbažu novada domes ziņojums par 2013. gada budžetu. Pieejams

http://www.limbazi.lv/images/stories/dokumenti/JAUNUMI/2013/Zinojums_par_2013_gada_budzetu.pdf

Limbažu novada pašvaldības 2012. gada publiskais pārskats. Pieejams

http://www.limbazi.lv/images/stories/dokumenti/Limba%C5%BEu_novada_pa%C5%A1vald%C4%ABbas_2012.gada_publiskais_p%C4%81rskats.pdf

Nacionālais attīstības plāns 2020. gadam. Pieejams:

http://www.pkc.gov.lv/images/NAP2020%20dokumenti/20121220_NAP2020_Saeim%C4%81_apstiprin%C4%81ts.pdf

Noteikumi par teritorijas attīstības indeksa aprēķināšanas kārtību un tā vērtībām.

Pieejams <http://likumi.lv/doc.php?id=211208>

Pārgaujas novada attīstības programma 2013.-2019. gadam. Pieejama

http://www.pargaujasnovads.lv/userfiles/file/ATTISTIBAS_PLANS/_Pargaujas_novada_AP_2013_2019_gadam.pdf

Pārgaujas novada pašvaldības budžets 2013. gadam. Pieejams

<http://www.pargaujasnovads.lv/lv/2013-gada-budzeta-plans-un-izpilde/>

Pārgaujas novada pašvaldības publiskais gada pārskats par 2012. gadu. Pieejams

http://www.varam.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/publikacijas/pas_v_parsk2012//Pargaujas_novads.pdf

Priekuļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2020. gadam. Pieejama

https://priekuli.lv/images/Publiskie_dokumenti/Ilgtspejigas_attistibas_strategija_2030.pdf

Priekuļu novada pašvaldības 2012. gada publiskais pārskats. Pieejams:

https://priekuli.lv/images/Publiskie_dokumenti/Publiskais_parskats_2012_gadam.pdf

Valmieras pilsētas attīstības programma 2008.-2014. gadam. Pieejama

<http://www.valmiera.lv/zina/ekonomika/attistibas-programma>

Valmieras pilsētas pašvaldības 2013. gada budžets. Pieejams

http://www.valmiera.lv/sites/default/files/budz_2013_dome_pielikumi1_12.pdf

Valmieras pilsētas pašvaldības publiskais pārskats par 2013. gadu. Pieejams

http://www.valmiera.lv/sites/default/files/valmieras_pilsetas_pasvaldibas_gada_publicais_parskats_par_2013_gadu.pdf

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2007.-2013. gadam. Pieejama

http://www.vidzeme.lv/lv/attistibas_programma/